

Proefkonijn

Paul Marlee

bron

Paul Marlee, *Proefkonijn*. Uitgeverij De Volksboekwinkel, Paramaribo 1985

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/marl003proe01_01/colofon.htm

© 2007 dbnl / Paul Marlee



1

San Juan, Puerto Rico, 5-1-1974

Twee kaarsen branden, een op tafel, op de eettafel, de andere op de bar; dat is de grote kaars: een vaas vol kaarsvet, een touwtje in het midden, vertikaal, en je hebt een kaars die een maand lang brandt: een reuzenlul met een vlammetje bovenop. Margo ligt op de sofa, ze bijt op haar nagels, tot er niets meer over is, tot bloedens toe. Dupart. Een van hun grote schrijvers. Het verkeer buiten. Acht uur? Neen. Zijn horloge wijst kwart voor negen. Zijn skriptie, zijn skriptie waar hij aan begonnen was, in de stille, donkere kamer achter, de tweede slaapkamer van

het appartement. Hij heeft de Bacardi weer aangevuld in het glas, er was gelukkig nog wat pepsi in een can. Zij keek waarschijnlijk over de rand van het boek dat ze leest naar hem terwijl hij de rum ingoot. Ze vindt zeker dat hij teveel rum drinkt. Dupart. Waarom denkt hij weer aan Dupart? Hij voelde zich vandaag te rot om naar de universiteit te gaan, hij voelde zich beslist te rot.

‘Moet de uren weer inhalen.’ Ze geeft geen antwoord. Hij voelt druk in zijn ingewanden, hij moet afgaan. Zenuwen misschien? Vanmorgen is hij al geweest. Hij speelt met zijn baardje en tuurt naar de twee kaarsen. Margo keert haar achterwerk om op de sofa, de vieze sofa van Araras de huisbaas, voor wiens slecht gemeubileerde appartement zij \$200.- per maand betalen. De ene kaars, die op de eettafel, vangt zijn blik. Mooie vlam. Net een heilig vlammetje; vuuraanbidders, de God van het vuur. Naast hem verwelken enkele asters in een koperen theepot. Hier in Puerto Rico gekocht. Holland. Zo ver weg. Suriname, de jungle, the jungle-warrior. Buurvrouw van naast is klaar met borden wassen, het gesodemieter en het gerinkel zijn afgelopen, daardoor hoort hij de versleten airco in

hun slaapkamer duidelijker. Araras hoest zijn afschuwelijke vieze hoest beneden op straat. De hele dag hoest de flikker. Zodra je hoesten hoort, het echte vieze hoesten dat direkt een brok moet slikken, dan weet je dat Araras in de buurt is. Hij voelt zich lui, heeft geen zin meer, tuurt maar, tuurt naar de kleine zwarte tafel. Hij loopt rond in de voorkamer, loopt rond, gaat op het balkon zitten, tikt tegen het steen met een houten briefopener, ritmisch, hij zou in een African drumbeatgroup kunnen zitten. Ritmisch. De meisjes van beneden zitten op het stenen muurtje van 1 meter hoog; ze zullen hem wel horen tikken. De ene heeft een aardige smoel. Plotseling ruikt hij owru nai, hij snuift, wat is dat nou, misschien de airco? De airco, die heel oud is, lekt en het water blijft buiten op het verlengstuk van het balkon voor de slaapkamer liggen. Hij zegt tegen Margo, die verdiept in een boek zit te lezen in de voorkamer, dat hij owru nai ruikt.

‘Enh?’, zij kijkt op, ‘verschrikkelijk wat in dit boek gebeurt.’

‘O dat boek, ja, zie je wat ze doen met die mensen, met elektronische middelen. En die flinke zuster, die flinke Cuckoo die zo goed voor haar

nest zorgt.’

‘Ja’, zegt ze, ‘verschrikkelijk.’

‘Ja, afschuwelijk. Deze dingen gebeuren nu, hier, elk moment, in deze wereld waarin we nu zo lekker zitten te duffen.’

‘Die mensen worden gewoon vernietigd.’

‘Wat denk je, deze dingen gebeuren met politieke gevangenen, overal.’

‘Ja’, ze weet het, ze gelooft het wel. Ze staat op en gaat wat melk drinken uit de koelkast, komt weer zitten, neemt een bloknoet van de zwarte tafel en begint te schrijven. Wat schrijft ze? Hij zucht en hangt met zijn hoofd achterover tegen de glazen schuifdeur van het balkon. Het schelle geluid van een autoklakson doet hem opschrikken. De vervloekte auto's, noise pollution, ze gaan vlak beneden langs. Ze laat hem zien wat ze schrijft:

Verlanglijst:

huishouding

6 baddoeken

6 slopen goede kwal.

lakens goede kwal.

1 servies

1 cassette

Mijzelf

kleren: jurk

schoenen

tas.

Ze lachen beiden. Met zijn studentenbudget! Ze zal wel moeten wachten, tjé.

Hij zegt: 'Kow go sribi.' Prikt haar in haar dij met een briefopener.

'I wan' kir' mi, i wan' kir' mi, no?'

'Waarom?'

'Omdat y' e dyuk' mi nang' a sani.'

'Ya, mi o ber' i, ya.'

'Mi o ber' yú!', reageert ze.

'Zie je toch, dat is niet leuk van je om zoiets te zeggen, dat y' ó ber' mi. I de seiker dat y' o ber' mi?' Ja, ze is er zeker van. Ze moet ook naar de w.c.

'Jezus, alles wat ik doe moet jij ook doen.'

Eindnoten:

owru nai - *de geur behorende bij de geslachtsdaad*

Kow go sribi. (Kon un go sribi). - *Laten we naar bed gaan.*

I wan' kir' mi, i wan' kir' mi, no? - *Je wilt me vermoorden, je wilt me zeker vermoorden, hè?*

Omdat y' e dyuk' mi nang' a sani. - *Omdat je me met dat ding steekt.*

Ya, mi o ber' i, ya. - *Dat klopt, ik ga je begraven, ja.*

Mi o ber' yú! - *Ik ga jóu begraven!*

I de seiker dat y' o ber' mi? - *Ben je er zeker van dat jij mij gaat begraven?*

2

Hij zit weer in een van die bussen van San Juan. Het is zo verdomde warm - subtropen - dáchten ze in Suriname. Een donnibus dit keer, de kwartjebus heeft airco. Na een hele poos was nr. 2 eindelijk aangekomen. De 1's kwamen maar niet; er heerste zeker weer een flu-epidemie onder de chauffeurs. De bus is stampvol. Omringd door vrouwebillen en vrouweborsten perst hij zich in de bus. Hij ruikt odeur en rijpe borsten. In no time begint zijn penis hard te worden. Zijn boekentas moet hij maar op de een of andere manier tussen de benen en rijen zitplaatsen zien te krijgen. Er staat een ouwe meid rechts van hem, links een jonge meid met een bil van hier

tot ginder. Achter hem voelt hij vrouwenvlees tegen zijn bil drukken. Zijn bloedcellen beginnen te dansen. De cellen van zijn hele lijf doen mee. Zijn temperatuur loopt ietsje op. Hij voelt de meid niet goed genoeg tegen zich aan. Hij gaat met een doodonschuldig gezicht tegen de steunstaven van de bus hangen alsof er niets aan de hand is. Met een doodonschuldig gezicht naar buiten staren waar huizen, straten, mensen, auto's voorbijlijden. In een bocht wordt hij zwaar tegen de dame vóór hem geperst. Ze kijkt even naar hem. Ze trekt haar lijf terug. Hij trekt zijn linkerbeen terug en gaat wat anders staan. Onschuldig kijkt hij rond met zijn jeugdige smoel. De dame drukt zich achter zijn rug voorbij. Ze wringt zich naar de achterkant van de bus. Wat een achterwerk. Een andere dame heeft haar plaats ingenomen en staat nu ook links naast hem. Een beetje kort is ze, ze heeft een strakke lange broek aan. Ook met een bil om u tegen te zeggen. De bus is warm. Hij is intussen voetje voor voetje opgeschoven. Brede straten met zoveel banen, zeeën van auto's, meest Amerikaanse auto's, auto gassen, lawaai, rook, airpollution, waterpollution, earthpollution, mindpollution. New jungle of technology. Progress for

Puerto Rico. Zijn ze toch niet allemaal ergens jaloers op die progress? W.F. Hermans' schizofrenen, 2 miljoen schizofrenen in God's own country. Of zijn het er veel meer? Hij voelt zich gewoon moe van het staan in de klotebus. Er is nooit een zitplaats. De wildste en meest onharmonieuze trillingen doorkruisen elkaar. Hij wordt altijd moe en nerveus in de buiken van deze vuile monsters.

Suriname. Zijn drie-slaapkamer-bungalow waar hij woonde, met tuin, neen erf, met vruchtbomen en buurvrouw links en Bhil en Bhaitali rechts. In Suriname waar zijn dochtertje rende en speelde, maar je moet toch vooruitgaan, je moet toch studeren? En als je geboren bent in de goddamned place waar je pas in 1970 nog maar alleen een MO-A kon halen (niet iedereen kan dokter of advocaat worden), op een opleiding waar altijd wel de een of andere klootzak zat die je eerst probeert te vernederen voordat je het diploma krijgt, de klootzakken die aan bumbledom lijden, wat doe je dan? Dan ga je je geest prostitueren in het buitenland, je gaat in een hol met vier muren leven dat ze kamer of appartement noemen, dromen van je bungalow in Paramaribo voor \$70.- per maand + vrucht-

bomenerf. Je eet niet optimaal, allemaal voor persoonlijke progress. (De Hollandse jongens wonen bij hun pappies en mammies of ze zijn dicht bij huis, gaan met de fiets naar de HBS, zijn pas 17 wanneer zij van de HBS komen, gaan direkt door naar de universiteit, zijn heel jong afgestudeerd. Alles is bekend, alles in eigen omgeving. Zij kijken mededogend op je neer. Je moet bij ons komen hè, om te studeren, hebben jullie geen universiteit?) En je moet de zielepoten uit de ontwikkelingslanden, 25 tot 35 jaar oud, zien rondzwerven in de grote universiteitssteden van het Westen. Ze lijden kou met een te kort jack, ze eten patates frites uit de automaten en kroketten met hondevlees. Ze vloeken en ze haten de élite arrivée. Zij moeten nog arriveren (om later ook benijd te worden?). Een paar miljoen manuren gaan verloren aan studenten die te lang in Holland studeren, die allang terug hadden moeten zijn.

Wanneer hij uit de bus stapt en op het universiteitsterrein aankomt merkt hij dat ze weer pamfletten uitdelen. Om de ene dag hebben de studenten hier een protestbetoging of iets dergelijks. Wat doet hij verdomme op deze universiteit? Wat doet hij hier terwijl hij zijn kostgrondje

heeft achter Lelydorp? Waar hij elke zondag naar toe reed met zijn oude Vauxhall, de geur van de vruchtbare Surinaamse aarde rook, cassave en nappi uit de grond trok? Vrede? Misschien in Botticelli's tijd toen je je nog kon concentreren. Niet nu in Hermans' eeuw der schizofrenen. Als hij nu huilt zijn het geen organische tranen maar tranen van staal, in de fabrieken van het staalcentrum Pittsburgh verwerkt, aan de lopende band, ekstra legering, tough, telescoping power. Iron age. Vrede voor de dwazen. Maak dezelfde fout niet meer, ze lachen je uit. Je moet een Dr. - graad gaan halen. Leer ze een les. Stuur van elke plaats 200 briefkaarten met mooie stranden erop. Wij studeren psychologie in Amsterdam. Wij leven bright in Amsterdam. Wij zitten elke winter in Mallorca (200 briefkaarten). Wanneer de luchtballon barst keren we nooit meer terug naar Suriname. De schande. Het Hollandse volk is zo genereus, ze hebben nog wel AWW of OWW, er is nog wel een plaatsje voor ons in een of ander instituut of inrichting. Zorg er natuurlijk voor een amerikaan te kopen als je terug bent, een grote witte amerikaan. Daarmee hoef je niet steeds tegen de apen aan te trappen, dat vermoeit je voeten alleen maar, je edele aka-

demisch gevormde voeten. Je rijdt gewoon over ze heen met de Pontiac, stereocassette, powersteering, powerwindow, powerlock, powerairco, power enz.

3

Hamlet jaagt weer door zijn aderen. Dat gevoel van schrijnende onmacht. Een steeds terugkerend spook, een spook dat er altijd is, achter hem, onzichtbaar, dat nooit werkelijk verdwijnt. Margo zit te lezen. Hij houdt van haar. Maar toch! Is ze het web waar de spin haar prooi langzaam maar zeker dieper in trekt? Een fuik waaruit terugzwemmen onmogelijk is? Komen pogingen om dit te doen op den duur niet op zelfvernietiging neer? Is hij een van die grauwe, kleurloze huispapa's aan het worden? Heeft ze hem in haar macht, komt haar moeder straks bij hen intrekken? Kan hij dan schoonmama niet meer wegstrijken, omdat ze zich opeens ziek gaat

voelen en lichamelijk achteruit gaat? Daarom moet schoonmama wegblijven, schoonmoeder, schoonmoeder, blijf weg uit mijn huis. Ik laat je de straat op rennen, terug van waar je kwam, met hoge bloeddruk, suiker en al.

Wanneer hij op straat naast haar loopt, voelt ze zich verzekerd, ze heeft haar vangst binnen. Er schijnt een kracht te zijn, groter dan het leven, die de savage uit vervlogen tijden aan zich onderwerpt. Ze ziet elke beweging van hem in het huis. Hij is haar echtgenoot waarop ze goed moet passen. Nee Henk, dat kan niet! Margo, dat kan niet? Zij wil hem aan zich onderwerpen, gedreven door onbewuste krachten. Neen, hij is er niet op de koop toe. En het kindje dat daar naast haar zit, dat superbe wezentje met de zachte wangetjes. Zij lacht echt, haar ogen zien, ze is nog één met de dingen om haar heen, de herinneringen van voor de geboorte zijn nog gaaf in haar. Haar omhelzingen maken zijn tranen van Pittsburghs staallegering weer mensentranen. Als hij droomt dat ze in de zee valt, springt hij haar na.

‘Ik hou het niet uit, ik word gek hier, wezenloos.’ Ze kijkt op, ze heeft het voelen aankomen. De vrouw met haar intuïtie. ‘We maken

een afspraak, ik probeer nog een paar jaar of ik dit kan uithouden. Langer kan ik dit niet meer hebben, ik word een fossiel, ik kan niet!’

‘Wel jongen, wat moet ik zeggen; jij studeert, maar ik zit hier de hele dag in dit fucking house, ook ik word hier een fossiel.’

‘Wel, ga werken dan, maar je wilt niet werken en van mij hoeft het ook niet. Ik hou het niet uit, ik word gek hier, razend.’ Hij houdt een glas in zijn hand, neemt een werphouding aan en wil het glas tegen de wand van Araras slingeren waar het in duizend stukken uit elkaar moet spatten. Hij beheerst zich. Zij kijkt hem kwasi onschuldig aan met haar grote bruine ogen.

‘Weet je wat, als ik dit gevoel over een jaar nog heb, breek ik op. Ik ga naar Holland. Als het goed gaat komen we weer bij elkaar. Misschien wordt het dan beter.’

‘Zo en wat verwacht je dat ik doe? Tegen die tijd heb ik waarschijnlijk meer kinderen. Ik lekker met de kinderen thuis hè, totdat papa zin heeft van zijn avonturen terug te komen. Waarvoor zie je mij aan? Ik ga ook op avontuur uit, a no moi dan!’

‘Yú!’ Hij springt van de stoel op en brengt zijn wijsvinger tot in haar gezicht. ‘Yu, de kinderen

in Suriname laten, yu gersi, yu, luku mi bun, yu Margo Budell! Je kan niet zonder het kind, jij zonder kindje, ik zie je al!’ Hij barst in lachen uit en danst een vuurdans in de voorkamer van Araras. ‘Jij laat dat kind geen dag alleen.’ Ze lacht om zijn gekdoenerij, kindje van drie lacht ook mee. Kindje komt ook meedansen, ze is altijd a good sport.

‘Luister, begrijp me goed liefje, als ik in Holland zit ben je vrij, zo vrij als een vogel, je kan doen en laten wat je wil, ik leg je niets en dan ook niets op. Maak je niet bezorgd, je krijgt elke maand je geld. Ik heb nog nooit van Sociale Zaken geleefd. Misschien kunnen we de kinderen aan een katholiek weeshuis geven als jij weigert ze te houden. Ik weiger dit nog verder. Ik ben niet geknipt voor martelaar. Ik goeie huisvader? Bullshit. Waarom verdwijn je niet naar het klooster der witte maagden?’

‘Ga maar yo beest yu, go mek' den meid g' i syfilis nanga droipi. Is dat het enig belangrijke in je leven? Jullie zijn allemaal hetzelfde, het enige wat jullie interesseert is olo, poentje. Wat vinden jullie zo aan dat gat, olo tan olo, dat weet je toch? Ze zijn allemaal hetzelfde.’

‘Mijn God Margo, dat is niet alles. Het is belang-

rijk, maar het gaat om meer dan dat. Die vrije wil van ons is een farce, ik wil vrij zijn, vrij, godverdommese vrij!’ Zijn kreet galmt door het hele huis. ‘De leegte, dat rotgevoel, ik weet het niet, ergens is iets niet in orde. Ik kan het niet langer verdragen, deze onmacht.’

‘Maar je weet dat ik jouw vreemde dingen aksepteer. Ik ga verder dan een heleboel vrouwen zouden gaan. Wat wil je in Jezusnaam nog meer?’ Wanneer hij zegt dat niets op deze tijdelijke wereld echt gelukkig kan maken, dan zegt ze: ‘Zie je, als alleen het kosmische permanent geluk kan brengen waarom praat je dan nog over je savage. Die komt zo ook niet in de hemel.’ Hij geeft geen antwoord. Het kindje trekt al die tijd aan zijn voet en hij tilt haar op en zwaait haar over zijn hoofd. Heerlijk vindt ze dat. ‘Nog een keer.’ Nog een keer doet hij het. ‘Nog een keer’, zegt ze met haar blije ogen. Nog een keer doet hij het. ‘Nog een keer’, lacht ze. Hoe kan hij zonder kindje verder leven. Kindje kan al de problemen van deze wereld oplossen. Zij kijkt vertederd naar hen beiden terwijl ze samen spelen. Zij weet waarschijnlijk met haar sublieme vrouwelijke intuïtie dat kindje hen als God aan elkaar bindt, dat kindje hen voor seksuele

zelfmoord behoedt. Als de ogen van het kind met de zijne samenvallen dan weet hij dat ze meer waard zijn dan alle intelligentie. Hij speelt met haar, zoent haar op haar gezicht. De wangetjes zijn zacht, altijd even zacht. En die ogen. Wie het paradijs niet ziet in kinderogen heeft stront in de zijne.

‘Kindje weet jij het?’, vraagt hij.

‘Ja, ja, ja’, zegt ze heftig. Als hij maar kon bossen met een harde klap zonder alles vuil te maken en dan elders terugkomen als een leguaan die in een dichtbebladerde, donkergroene boom op een tak ligt te loeren.

Eindnoten:

a no moi dan! - *wat denk je wel!*

yu gersi, yu, luku mi bun - *Je durft niet, jij, kijk me nou eens goed aan.*

go mek' den meid g' i syfilis nanga droipi - *ga maar, die meiden zullen je wel syfilis en een druiper doen oplopen*

olo tan olo - *een gat blijft een gat*

4

*Long live America,
longer than the frog.*

Joseph Heller

Het regent in San Juan. Het water breekt alle wetten van tijd en ruimte en voert hem terug naar Suriname, voert hem terug naar zijn tijd in het Amerikaanse leger in West-Duitsland, voert hem dan weer terug naar Puerto Rico.

In Suriname regent het veel. Soms ben je bang dat je 's morgens zal opstaan en merken dat je huis is weggespoeld en midden in een kwiekwiewzwamp drijft. Je staat uren onder een balkon

langs de straat te wachten tot de regen over is. Er staan anderen naast je, auto's passeren nu en dan. Iedereen kijkt de auto's na en staart daarna weer in de regen. Het water tjopt in gaatjes in de grond, tjop, tjop, tjop. Het regelmatig tikken wordt een hypnotiserend ritme. Kinderen rennen in de regen, ze baden en ravotten. Heerlijk onschuldig plassen ze daar rond: zwarte lijfjes, witte lijfjes, bruine lijfjes.

Het regent nu hier in San Juan. Het regent in Führbach, een paar jaar terug. De magie van waterritme. Terwijl hij er in de US Army zit, rennen de kinderen door de regen in Paramaribo. In Holland eten ze knusjes bij de haard, snert met veel vet. Hij zit in de motherfucking US Army en voelt zich eenzaam als nooit tevoren. De wereld bestaat niet. De wereld is een droom, een motherfucking US Army-dream. Wie zijn al deze vreemde figuren die daar rondlopen? Het is koud. Witte mannen in uniform. Hij heeft ook een nummer. Allemaal nummers die daar rondlopen. Dode nummers. Hij houdt het geweer wat vaster. De regen tikt voortdurend op het dak van het wachthuisje. Het is kouder dan hij had verwacht, hij had zijn wool-liner in zijn jacket moeten knopen. De vreemde soldaten blijven maar

rondlopen over het kazerneterrein. De bommen zijn hier niet versplinterd tegen elke muur en ruit. Geen darm of lever is hier door schroot uit elkaar gereten. Geen enkele wand heeft bloedspatten gehad. Vanuit zijn positie in het wachthuisje ziet hij de silhouetten van des Führer's Armees drie verdiepingen barakken afsteken tegen de reghemel, gaaf en bijna romantisch. Geen granaat of bom heeft ze beschadigd. 'The most stupid animal in the world', the American GI in Germany, loopt daar rond. Aldus Colonel Gregory, de negerkolonel die hun in een groot theater in Fort Dix, New Jersey, toesprak vóór hun vertrek naar West-Duitstand. De regen die even was opgehouden, begint weer te vallen. Enkele van de most stupid animals in the world rennen er door. Beneden in het dal ziet hij Führbach liggen, het dorp waar ze gestationeerd zijn. Het tikt weer, de regen. Hij houdt de M-1 vast met de andere hand. Het geweer voelt koud aan. Het water tikt, tikt, tikt.

'Budell haven't you got the tent down yet! Quicker, goddamnit! Where the fuck do you think you are, in your mommy's bed?'

'OK serge, doing all I can', schreeuwt hij met

nerveuze stem terug.

‘What the fuck's all this again’, protesteert zijn kameraad. ‘These assholes don't ever let a man get a good night's sleep.’ Bedrijvigheid overal in het kamp. Drie uur in de ochtend. ‘Break up, you bastards, break up!’ Ze gaan verder, 100 kilometer hier vandaan de tenten weer opzetten op een andere heuvel. Zijn voeten bevroren in zijn laarzen. ‘There's a war going on, a war! We're not here to play games’, schreeuwt sergeant Grosskopf weer. Opbreken! Wanneer de skeletten van de dode soldaten beginnen te vallen moeten ze niet meer op dezelfde plek zitten. Wat lullen ze toch, de Krauts zijn dichterbij de Russen, de grote ijzeren mannen, dan bij de Amerikanen. Europa blijft Europa.

Het staal van het geweer voelt steeds kouder aan. Hij trekt zijn handschoenen maar weer aan. Hij begint ‘zestien april’ te neuriën. Hij houdt er mee op. Zal hij zichzelf met het geweer in de teen schieten om zo toch een discharge te krijgen uit de Army? Nog nooit zoveel barbaren bij elkaar gezien. Ze hebben hem niet gevraagd om in hun US Army te komen. Wie heeft hem culture- en futureshock gegeven? Columbus misschien? Toen hij op het erf rende aan de Schiet-

baanweg met zijn armen zwaaiend in de lucht, juichend als een kind: Amerika, Amerika, mijn papieren zijn klaar, I'm going to America, wist hij niet dat Columbus reeds dood was. Alle burens kwamen kijken wat er met hem aan de hand was. Zijn papieren had hij net van de Amerikaanse consul gekregen, eindelijk was alles in orde. Hij kon naar God's own country gaan, naar het beloofde land van Anno Domini. Wat deed hij in Suriname? Wat deed hij, een Portugese Jood, weggevlucht uit Portugal en Brazilië, in deze hete, wrede, Zuidamerikaanse klotenjungle? Amerika was het beloofde land voor hem. Het land van de vluchtelingen en immigranten. De hoop van de democratie. Europa, het oude fossiel met zijn kulturele diamanten was niet voor hem. Geen kontinent om er een toekomst op te bouwen voor een emigrant. America, long live America. Hij was de cowboy, de high chapparal fellow. Geen blauw bloed voor hem.

‘You gotta be tough’, zegt zijn kameraad tegen hem, ‘don't let these bastards bully you.’ Hij knikt en zegt ja, maar hij begrijpt niet goed wat zijn vriend bedoelt.

Hij is in een toestand van shock en als hij een andere positie vraagt aan de kapitein komt hij

op kantoor te zitten. 'You're an educated guy, you shouldn't be with maintenance.' Hij tikt alles verkeerd, hij is nog steeds in een toestand van shock. Ze zijn vreemde, flinke mannen deze Amerikanen, mannen van staal. Iron age. Ze maken zich druk, praten over pussy, German pussy, Ubermensch pussy, the best pussy in the world.

Vanavond is er weer een fight in town tussen Amerikaanse en Duitse jongens. Hij ziet des Führers Armees weer zijn bommen gooien en zijn Blitzsoldaten mitrailleurvuur openen op hun kamp. Figuren in de regen met regenmantels aan vallen neer. Hij springt op van het in het wachthuisje gesmokkelde kleine bankje. Een dode tak van een boom vlakbij is op het dak gevallen.

Ze sturen hem nu naar operations. Ze weten niet wat ze met de verdomde alien moeten beginnen, de vluchteling, the educated guy met zijn boekenkennis. De verdomde alien die maar niet tough kan zijn, een man van staal, als de andere jongens. De CIA volgt zijn doen en laten; ze hebben het niet zo begrepen op dit soort intellectuele figuren. He's a holdover, hij wordt nog niet gedetacheerd omdat zij hem nog wat

langer willen observeren. He's probably a fucking communist, who knows. Net als deze Krauts in Führbach, allemaal kommunisten. Net als de Russische divisies van staal, gelegerd tegenover de Amerikaanse linies bij Oberpfälzer Wald, allemaal kommunisten. Mijn God, zal hij zich in zijn poot schieten?

De lucht in de priesterkamer houdt hem tegen. De vibraties zijn met hem. De lucht is geladen. Hij zit op een stoel, de hostie is daar. Het eeuwige kaarsje brandt. De vibraties van de sympathieke pater hangen er ook. Hij zit, stil en alleen, nog steeds in shock, maar verstilld nu. Hij mediteert. Hij hoort de passen van de soldaat op wacht langzaam voorbij gaan, een, twee, drie, vier, vijf, en dan terug, dan hoort hij hem niet meer. Hij loopt uit de stille priesterruimte, werpt nog een laatste blik achter zich en opent zacht de deur. In het schip hangt uiterste stilte en de geur van wierook. De zware buitendeur die nooit gesloten wordt, maakt hij voorzichtig open en hij glipt de buitenlucht in. Zo laat 's avonds loopt niemand hier meer bij de kerk. Een eind verder, bij de straatkant ziet hij enkele kerels lopen. Hij komt versterkt terug in zijn kamer waar ze met zijn achten slapen. 'Hey Budell,

where've you been man, your pal came looking for you. Where are you always hanging out man?' Hij glimlacht tegen de goedaardige kerel.

Uiteindelijk belandt hij bij de psychiater en zegt tegen deze dat hij de neiging heeft zich in de voet te schieten om uit de dienst te kunnen gaan. Hij houdt het niet in het leger, hij moet eruit, koste wat het kosten zal. De psychiater haalt een officieel papier tevoorschijn en schrijft erop dat hij neiging heeft tot zelfmoord. Case: Henk Budell, Dutch emigrant.

Hij vertelt zijn Duitse vriend Günther over zijn problemen. Günther vraagt hem hoe hij zich ooit heeft kunnen begeven tussen deze soldaten. Günther weet in elk geval beter: 'Wij hebben cultuur, wij hebben Bach en Beethoven, Dürer en Goethe. Je moet deserteren. Ga naar Holland, daar is jouw cultuur, daar hoor je thuis. Of ga terug naar Zuid-Amerika. Je zit altijd fout tussen deze soldaten. Deserteer naar Holland en blijf daar.' Hij weet niet hoe hij het heeft. Net een dag of zo geleden vertelde een kollega soldaat hem dat de Krauts geen cultuur hebben. Ze zijn ijzervreters, gereserveerd en onnatuurlijk. Ze hebben klasseverschillen. Hun huizen zijn dicht en duister. Zij hebben geen open sociaal

leven zoals wij Amerikanen, hun sociaal leven is gesloten. De woorden komen venijnig uit zijn mond: 'They have no culture, they have no culture, we know how to be social.'

Hij hoort de regen niet meer. Het is opgehouden te regenen. Hij loopt een paar passen buiten het wachthuisje. Het is donker geworden en hij plast buiten. Hij komt weer voor het wachthuisje staan en bidt. Hij is nog nooit zo ellendig geweest. Columbus is dood. Hij is een nummer in een grote machine. De Roos in zijn centrum, zijn opium, houdt hem in leven via lange-afstandstrillingen die vanuit zijn innerspace komen. De wereld vergaat en glijdt weg in diepere duisternis. Hij klemt zijn kiezen op elkaar. Twee tranen glijden van zijn gezicht af. Hij likt het zout van zijn lippen tot hij voetstappen hoort naderen.

Eindnoten:

G.I. - *Amerikaanse soldaat in West-Duitsland (Government Issue)*

Krauts - *scheldnaam gebruikt door de Amerikaanse soldaten om de Duitsers mee aan te duiden (Kraut is letterlijk: kool)*

5

Hij loopt over de met kinderhoofdjes betegelde straten van Führbach. Hij is op weg naar Astrid. Wanneer hij in de buurt komt waar ze woont, begint hij zich minder op zijn gemak te voelen. Een deftige buurt. Zo af en toe ziet hij iemand kijken, vooral omdat hij zijn uitgaansuniform aan heeft. De Duitsers leggen zich maar neer bij de Amerikaanse aanwezigheid, hoezeer de Amerikanen hen ook irriteren. Ook Astrids moeder heeft er zich bij neergelegd dat een van deze Amerikanen met haar enige dochter gaat. Hij schelt aan en de deur gaat vrijwel direkt open. Astrid komt de trap af om hem beneden af te halen. Astrid met haar zwarte haar, haar

donkerbruine ogen en zonverbrande huid. Eine gänzliche Fee die im Grünwald lebt. Ze zitten in de voorkamer, haar vader, moeder en hij. Haar vader, ook een vluchteling, uit Oost-Duitsland, heeft niets tegen deze Amerikanen. Hij is dankbaar dat ze die verrückte Russen ein Halt zugerufen haben bei Berlin. Ze kijken een poos naar de t.v.. Hij en Astrid zitten samen grapjes te maken aan de eettafel. Ze kijken elkaar verliefd aan. Iets later in de middag zitten ze aan tafel te eten. Na het eten gaan ze een wandeling maken. Het is intussen al donker geworden buiten. Elke keer weer is het alsof hij in een oase terecht komt. De bladeren van de bomen lijken groener en bewegen ritmischer in de wind. De mensen op straat lijken op figuren uit een sprookjeswereld. Zelfs de harde kinderhoofdjes van de straat voelen zacht aan onder zijn voeten. Hij voelt een mysterieuze eenheid met alles wat leeft. Ze komen aan bij een plas waar ze al eerder zijn geweest. Met zijn hand onder haar kin heft hij haar gezicht op naar het sterrenlicht. Hij kust haar. Is het allemaal wel waar? Ze is een bloem in het zwakke schijnsel, zo mooi dat het hem duizelt. Ze worden samen één met het water, met de schaduwen

rond de vijver, met het sterrenlicht. Hij kust haar weer. Hij wil er zeker van zijn dat het waar is. Hij wil een muur bouwen om de oase. Wanneer ze samen in het gras liggen aan de rand van een van de bossen rondom Führbach hebben ze reeds zakken vol wilde bessen. Hij houdt haar vast en zij hem en een trilling gaat door hen heen. Hij stoot haar zacht van zich af. Zo zien ze elkaar geregeld en de verhouding is reeds enige maanden groeiende. Ze praten de taal der verliefden, ze dromen de dromen der verliefden; tot op zekere dag een voorval plaatsvindt dat een ommekeer veroorzaakt in de loop der dingen.

Ze passeert een keer in de auto met haar moeder aan het stuur en ziet hem staan praten op straat met een erg opzichtig gekleed meisje. Hij houdt het meisje lichtelijk aan de arm vast en het gesprek lijkt intiem te zijn. Haar moeder juicht inwendig. Had ze het niet allang gezegd: deze Amerikanen zijn allemaal hoerenlopers. Bliksem treft Astrids hart op dat moment; zij wil hem niet meer zien. Er wordt op niemand méér neergekeken door de gegoede klasse van Führbach, dan op deze meisjes die de eenzaamheid van de Amerikaanse soldaten helpen verlichten. Elke soldaat die wat vertier zoekt in het

stasje komt op de een of andere manier wel in kontakt met deze meisjes. Zijn praten en uitleg wanneer ze elkaar ontmoeten mag niet baten. De tegenwerking van haar moeder, die elk verder kontakt met hem verbiedt, geeft de doorslag; Führbach is een klein stadje waar iedereen elkaar kent. In de kazerne loopt hij rond als een geest, niet in staat Astrid uit zijn gedachten te bannen. Buck zit weer te drinken in de kamer met een stel kerels. Hij trekt zijn schoenen uit, leeg en vermoeid. Dan hoort hij Bucks stem als uit de verte klinken: 'Hey Budell, where do you come from? From your nice looking chic?' Hij geeft geen antwoord. Hij hoort Bucks cynische lach. Hij voelt blinde woede in zich opkomen en kan nauwelijks de neiging onderdrukken naar Buck toe te lopen en hem met zijn volle vuist in het gezicht te slaan. Hij loopt de kamer maar weer uit. Op een avond volgt hij Astrid als de hunchback van de Notre Dame door de straten van Führbach. Het motregent. Zij loopt onder de paraplu met een Duitse jongen, die zijn arm galant om haar middel heeft geslagen. Hij merkt niet dat hij intussen kletsnat is geworden. Als een waanzinnige zou hij de jongen willen vermoorden.

Ze moeten weer op oefening. Op een heuveltop tenten opzetten met alle verbindingen en faciliteiten, dan afbreken en elders weer opzetten. Lekker oorlog spelen. In het veld kan hij Buck, die hoger in rang is, nauwelijks verdragen. Sergeant Grosskopf geeft hem allerlei opdrachten. Hij neemt het niet langer en deserteert. Een pelgrimstocht langs Duitslands boerenhoeven en aardappelvelden, over prikkeldraad en kreekjes. Ergens stuit hij op een eenzame landweg, waar hij na een poos een lift krijgt van een vrachtwagenchauffeur tot het eerstvolgende dorp. Daar gaat hij in een klein cafeetje wat zwaar Duits brood eten met kaas en koffie. Een vreemde reiziger is hij, een pelgrim die met Amerikaanse soldatenkieren aan plotseling het cafeetje komt binnenvallen. Zo vreemd als iedereen naar hem kijkt. Ze hebben nog nooit een van die yankeesoldaten gezien in het cafeetje. Nadat hij weer op krachten is gekomen door het goede Duitse brood trekt hij door tot hij in een bos terecht komt waar hij God ontmoet in de vorm van een grote, oude boom. Met een vreemde glans in zijn vochtige ogen vraagt hij aan de boom wat dit allemaal te betekenen heeft. Waarvoor deze pelgrimstocht door de bossen, langs de akkers,

over de heuvels en kreekjes van dit vreemde land. Hij grijpt slijk uit een kreekje vol keien dat daar stroomt. Hij voelt Gods ogen over zich. Hij voelt Zijn aanwezigheid. Op magische wijze komt God de oude savage van weleer tegemoet, met elke cel van de boom, met elk deeltje van het slijk. Hij wast zich in het kreekje en gaat verder totdat hij weer op een verharde weg stuit. Na nog een paar liften komt hij bij Führbach aan. Hij maakt een omweg door het bos dat aan de kazerne grenst en wacht tot het helemaal donker is. Dan sluipt hij uit het bos, groet de schildwacht bij de poort alsof er niets aan de hand is en loopt gewoon door. Hij pakt de nodige kleren in, neemt een bad. Buiten de kazerne neemt hij een taxi die hem naar het treinstation brengt en spoedig is hij op weg naar Amsterdam.

6

Als je in Führbach als een stier over de straten van het fort loopt, word je gewoon razend. Zo af en toe zie je de vrouw van de een of ander langs lopen. Je penis brandt. Duizenden geladen ballen in het fort. Hoe durft die vrouw daar midden op straat te lopen, vraag je je af. Je bent bang dat men je broek zal zien uitpuilen dus ga je helemaal aan de kant van de straat lopen. Eindelijk kom je dan bij de straat van de bibliotheek aan. Je rent haastig naar binnen, ook omdat je blij bent die felle zomerse zon niet meer op je kop te voelen. De G.I.'s die met ballen volgeladen met 'rotsjes' in de vooravond naar de slagvelden van Führbach trekken. In de bars zitten

de Fraüleins te wachten op klanten die nooit verzuimen. De Fraüleins met behulp van wie de Amerikaanse soldaten hun eenzaamheid bestrijden. Op payday suist de binnenstad van bedrijvigheid. Soms zijn twee cowboys bezig elkaar te bevuisten. De muziek klinkt luider dan gewoonlijk. De blanke jongens zitten in bepaalde bars gelegen in de belangrijkste wijk van de binnenstad. De bars for the negroes liggen meer aan de rand van het centrum. Daar naaien de zwarte jongens Helena van Troje, die Deutsche Helena von Troy. Heel wat G.I.'s lopen rond met stompjes van oren, allemaal afgebeten door klaarkomende blondjes en brunetjes. In de negerbars is alles veel spontaner en ook veel rumoeriger. Hij kan in beide bars komen: als Caraïbische kleurling is hij de ene keer blank, de andere keer neger. De neger geniet intenser, hij is gezelliger. Corporal Bilke ligt daar languit op een tafel. Het goede Duitse bier in de porcelijnen Löwenbraubierpullen glijdt door de dorstige kelen. Corporal Bilke gooit zijn ene been in de lucht en de Duitse schatjes gieten meer bier in zijn mond. De joint ruikt naar Wienerschnitzel en bier. In het halfdonker dansen paartjes stijf tegen elkaar. Er worden een heleboel kleurlingetjes gemaakt.

De nette middenstander kijkt op ze neer, net zoals hij zijn neus vies optrekt wanneer hij deftig gearmd met zijn vrouw 's avonds uit nieuwsgierigheid in de binnenstad rondwandelt. Hij neemt zijn hoed deftig af als Herr Bachsmann und Frau Bachsmann langsgaan. Aber der Amerikanische Armee muss bleiben in Deutschland wegen die verrückte Kommunisten und der Dollar soil auch bleiben. De Europeanen hebben geen gewone cellen in hun lijf. Al hun cellen zijn geldsymbolen die tegelijk hun nationaliteit weerspiegelen. Tekens als f - DM - lire - old gangmaker of all the £. The only way America could beat them was with their own weapons. De tak van de Europese boom die zichzelf overplante in Amerikaanse grond kende de streken van de moederboom door en door. De verrekte rovers uit de hunnebedden en de grotten, de Vikingen der laatste eeuwen, de rovers en plunderaars. De historische voorsprong buiten ze gehaaster uit want de vertrapten zijn goed wakker thans. De blanke jongens mogen de zwarte niet om de mooie meiden die alleen maar zwarte sexpower lusten. Ze worden razend wanneer een van die zwarten met een aardige blonde langspareert. Deze vervloekte Krautwijven, ze hebben geen

kultuur! En al deze arme meisjes die ervoor zorgen dat er geen derde wereldoorlog uitbreekt zijn veracht en verstoten door hun eigen mensen die de tweede hebben helpen maken. Het lieve kleine meisje in een banketbakkerszaak vraagt hem eens: 'Was machen Sie Amerikaner hier? Der Krieg ist schon lange vorbei, was machst du hier?' Hij haalt zijn schouders op: 'Ich weiss es nicht, liebes Fräulein.'

7

Spaanse kultuur hier in het Caraïbisch Gebied overgeplant. Ze krioelen over het universiteitsterrein, allemaal kleine meiden in broekpakken. Ze zien er zo onschuldig uit als eekhoorntjes. De toog van de pater en de soeur kan je van hun lieve gezichten aflezen. Iedereen loopt hier plechtig rond. De meisjes kijken niet naar de jongens, ze zijn gekomen om te studeren. Ze zijn niet naar de universiteit gekomen om naar een huwelijkskandidaat uit te kijken. Zijn oog valt toevallig op een soeur tegenover hem in de grote leeszaal. Overal zitten ze hier, in de basement, in de bibliotheek, buiten op het campusterrein. Met serene gezichten en in witte toog. Hij voelt het oog

van God boven zich branden. Het beschuldigende oog van God? De lucht flitst en trilt hevig om hem heen. Zijn hersencellen branden. Pijn. Hoofdpijn. Heviger. Pater van Menneken rijdt langs op de fiets, gestoken in zijn zwarte toog. Het verkeer over de Kwattaweg is gevaarlijk. Zijn oude ogen, helder en vol licht nog, weerspiegelen onaards leed. Hij voelt mededogen als hij de oude man een verkeerde beweging ziet maken met het stuur, waardoor een voorbijrijdende donnibus hem bijna grijpt. Dit is de pater die vroeger zo sterk was, zo vitaal en kaarsrecht. Zijn ogen branden bij zijn tafel, helder en vol licht nog, en hij maakt een heftige beweging met zijn schouders en zijn hoofd om zichzelf weer meester te worden. Hij kijkt onzeker rond. Allemaal hardwerkende studenten verdiept in hun boeken.

Het violet-blauw dat om hem heen zweeft. De disharmonie tussen haar en zijn trillingen. Toch blijft ze met hem. Zij ziet zóveel eeuwen terug en zóveel eeuwen verder. In de oneindig plastische sfeer is zij onaantastbaar ver en toch dichtbij. Zij is slechts in zijn ziel geïnteresseerd. Zij denkt in kosmische termen en begrijpt waarom

hij door het dal moet.

Waarom moet toch ons rode bloed bleek worden, onze gezonde huid vaal, onze blijelach gesmoord? Deze dwaze meiden met hun keurige smoeltjes. Gaan ze straks hun dochters ook vormen naar eigen beeld en gelijkenis? Hij ziet ze zo rondslechteren, langs hem heen lopen, drukte en gezelligheid overal. Een universiteitscampus van twintigduizend studenten. De 'kinderen' paraderen in het daglicht. 's Nachts bevredigen zoveel duizenden zichzelf. De homo's en de lesbiennes lopen er heimelijk tussen. Dezelfde sfeer slaat hem tegen als hij in het kantoor komt. Overal de onzichtbare aanwezigheid van pijn en toeg. De kerels met hun revobaarden en -snorren, lang haar en hoge hakken hebben geen andere keus dan straks met de schatjes te trouwen. Het huwelijk wordt ingezegend door de geestelijke die eerst zijn handen in onschuld wast. Daarna komt een op de drie of vier huwelijken op de divorce grafieken terecht. Dat alles om aan de natuurdrang te kunnen voldoen. In een flits gaan zijn gedachten naar die poëet in Suriname, die ene poëet die de kleine meiden wil naaien. Wanneer hij terugkomt uit Brazilië met puistjes rond

zijn mond van de bruine bonen vol kruiden die ze je daar elke dag voorschotelen, gaat die lopen rondvertellen: 'Zie je dat, hij is naar Brazilië gegaan, hij is ziek als een vaatdoek teruggekomen, zijn hele smoel zit vol puisten. Zie je dat en ze praten over mij.' De bevoorrechte poëet die door het kosmische gewaarschuwd wordt en in het duister van zijn kamer de tronie van de duivel ziet rondzweven boven zijn bed. De afschuwelijke demonenkop. Het zweet breekt hem uit over zijn hele lichaam. Hij bibbert van ontzetting en angst, maar vervalt al gauw weer in zijn oude zonden. Hij neemt de waarschuwing niet serieus genoeg; de beminde, bevoorrechte poëet. Zij zijn onbewust met elkaar verbonden, ook met de kunstenaars uit het verleden, ook met de grote nationalistische dichter die voor $\frac{1}{4}$ kunstenaar is.

Hij ziet vrouwen rondlopen met achterlijven als van een bij. Zij slepen de last voort. Negervrouwen. Een mooie vrouw loopt daar. De hals is rank en gracieus, maar het achterlijf zwelt meer met elk kind. Het onderlijf is als een last die ze moet voortslepen over de straten. De ziel, de machtige arend, is verlamd en geketend in een veel te zwaar lijf.

Ze zijn hier op de campus nog als in India, de heilige koe die op de wereldhighway ligt te herkauwen alsof er niets aan de hand is. Ze willen ook met maagden trouwen, de Puertoricaanse Don Juans, en de kleine meisjes lopen ook overal op de campus rond als kleine maagden. Allemaal willen ze een lul claimen als hun bezit, de lange slanken, de korte dikken, de lelijken en enkele knappen. De natuur is royaler met geslachtsdeeltjes dan met Marlene Dietrichs. Hoe moet dat allemaal in hemelsnaam aflopen.

8

Ze slaapt in de kamer achter. Ze staat op en loopt half slapend naar de w.c.. Het is drie uur in de ochtend. Alles is doodstil. Haar twee zonen van dertien en veertien slapen in de andere kamer. Geeuwend slaat ze haar ogen op. Er staat iemand daar naast de deur! Een grote, sterke neger staat daar in het halfduister. Zijn bovenlijf is ontbloot. Hij grijnst naar haar, ze ziet zijn witte tanden scherp afgetekend. Ze staat versteend als Lots vrouw. Haar mond wil niet opengaan. Al de spieren rond haar kaak zijn verlamd. De grote, sterke neger loopt langzaam naar haar toe. Als ze schréúwt, als ze schréúwt kan ze die jongens wakker maken; grote zonen die vlak-

bij zijn en die haar kunnen helpen. De man is nu vlak bij haar, zijn bovenlijf is bedekt met kleine krulhaartjes, ze ruikt de negergeur, ze voelt zijn spierballen haast reeds tegen haar lichaam. Ze beeft over haar hele lijf. De spieren van haar benen worden slap en ze valt bewusteloos in zijn armen. Wanneer ze wakker wordt liggen de lakens door elkaar op het bed. Haar slaapjurk plakt tegen haar lijf. Haar witte lijf trilt nog van ontzetting en nu, helemaal wakker, gilt ze. Haar twee zonen stormen de kamer in. Ze omhelzen elkaar. Ze wordt langzaam weer zichzelf en stelt de jongens gerust. Ze moeten maar bij haar blijven slapen vannacht. Ze droomde alleen maar. En het huis is na een poos weer stil.

De grote, sterke, vriendelijke neger wiens beeld haar onderbewustzijn opving tijdens de slaap, loopt over de Zwartenhovenbrugstraat en koopt een cola en een belegd broodje bij Sjaw-Sjak-On's midnightstore. Hij is zich van niets bewust. Hij is een neger, hij heet Bajo en hij gaat naar bed. Hij wordt oud terwijl hij slaapt Zijn gezicht verandert, er komen overal plooien op. Hij wordt steeds ouder tot hij twee eeuwen oud is en als een mummie stijf op het bed ligt. Hij slaapt in een slavenshuur. Een van

de anderen snurkt. Verder is alles doodstil. Plotseling wordt de deur van de schuur op een kier opengemaakt. Hij beweegt onrustig op de brits en heft zijn hoofd even op. Hij voelt angst door zijn leden trekken. De deur gaat langzaam verder open en daar staat de wrede, overal gevreesde Bigi Bakra van drie plantages benedenwaarts. De lange, magere man met rood haar en de sinistere snor. Zijn wrede gezicht vol groeven grijnst Bajo tegen. De grote, scheet in zijn mond staande, tanden, geel van de tabak, lijken in het licht van de zwakke petroleumlantaarn op jaguartanden. Naast Bigi Bakra van Meerendonk staat opeens zijn grote, gevaarlijke hond die reeds eerder het vlees van slavenlijven heeft opengereten. Het is doodstil, op het geluid van een nachtvogel en het gesnurk na. Het beest spert zijn bek open en de verschrikkelijke tanden komen bloot. Bajo ziet de lichamen van zijn metgezellen als donkere massa's daar liggen, maar ze zijn tegelijk oneindig ver weg en geen van hen kan hem helpen. Hij ligt verstijfd. Hij hoort het beest grommen. De meester van het dier grijnst nog steeds naar hem. Bajo's tanden klapperen tegen elkaar; hij stoot met zijn armen en benen af tegen de harde brits, maar zijn armen en benen geven niet

mee. Zijn ijzersterke kaakspieren weigeren zijn mond open te maken. Masra van Meerendonk loopt langzaam naar hem toe. Zijn lange, witte handen strekken zich uit naar Bajo's zwarte nek. Zijn nagels zijn scherpe, verscheurende klauwen geworden en zijn armen behaard als van een dier. De vuurogen van de duivelse hond zijn nu vlak bij Bajo's gezicht. Bajo staat opeens buiten de deur en rent zo hard als hij kan. Hij rent door kapuweri, door de koffieaanplant. Zijn voeten komen in doornen terecht. Hij vliegt in het donker tegen een groep awarabomen op, de dorens steken overal in zijn lijf, maar hij voelt geen pijn, hij voelt alleen dodelijke angst. In de verte hoort hij het duivelse beest blaffen en grommen en nauwelijks hoorbaar de stem van Masra van Meerendonk die het beest aanmoedigt. Bajo rent voor zijn leven. Hij weet dat hij bij de rivier moet komen voordat het beest hem inhaalt of hij is verloren. Geen houwer of geweer helpt tegen dit beest. Bigi Bakra heeft het beest van de duivel zelf gekregen, vertellen ze op de plantage. De ogen van het beest schieten vuur 's nachts. Bajo vliegt weer tegen een boom op. Zijn gezicht is opengebarsten en bloedt hevig maar hij voelt geen pijn. Hij moet vóór het beest

bij de rivier komen. Bajo valt neer op de grond, hij zit vast in een paar lianen. Hij springt op, valt weer neer, zijn voeten zitten verstrikt. Het monster is nu vlakbij. Opeens voelt hij klauwen op zijn rug, de tanden van het beest in zijn nek en overal ziet hij ogen van vuur. Een afschuwelijke kreet verscheurt de stilte. De andere negers in de schuur springen van hun britsen. Al heel gauw wordt in het witte landhuis, iets verder gelegen, een raam opengemaakt. Een paar negers van de tweede schuur komen aanrennen.

'San pasa, san pasa, san pasa?', wordt er gevraagd.

'Noti pasa, noti, noti pasa, go sribi baka, na Bajo dren soso, na Bajo dren soso, na Bajo dren ogri dren, go sribi baka.'

'Ja papa, wi e go sribi baka, ja papa.' Bajo wordt daarna getroost door de oude neger die natte lappen op zijn hoofd legt en spreuken en machtswoorden over hem prevelt.

Zo hebben ze allemaal hun fantomen, hun angsten. In de geest bestaat geen tijd. Hij is twee eeuwen oud, hij is Bajo. Bajo is hij.

Margo ziet een bonkoro in de nacht verschijnen. Hij heeft rood haar en een rode snor, zijn

gezicht zit vol sproeten. Een grote, toffe bonkoro. Hij is haar vaste droomklant en ze heeft reeds vrede met hem gesloten. Wasvrouw ziet 's nachts Janderpersad, de huisbaas, die bedreigd heeft haar eruit te zullen gooien als ze de twee maanden achterstallige huur niet vóór volgende week betaalt. 's Nachts ziet ze hem rondsluipen in het kleine, volgepakte huis. Ze bibbert van angst. Hij maakt de ramen open en gooit al haar huisraad in de vieze moddergoot langs de straat. De ratten rennen niet eens weg; ze springen even opzij en snuffelen over het huisraad dat langzaam in de groenige, vieze modder vol wormen wegzakt. Haar oude, broko-ijskast die mevrouw haar had gegeven toen ze een nieuwe kocht, tilt Janderpersad met één hand op en smijt die ook in de goot. De ratten springen weer opzij en kruipen dan over de ijskast. Janderpersad pakt alleen met zijn vinger de grote, oude Pye radio op en smijt die op de ijskast. Het glas van de radio versplintert in duizend stukken die wasvrouw overal in haar lijf schijnen te snijden. 's Morgens als wasvrouw wakker wordt ziet ze dat alles gelukkig nog op zijn plaats is in het wankele huisje. Ze loopt in haar sribikrosi naar buiten en ziet Janderpersad die bij de erfkraan

naast zijn huis zijn mond wast. Ze groet hem schuchter, hij groet nauwelijks terug.

In New York waar hij eens heeft gewoond, schiet een man een pistool op hem leeg. Het is een blanke, een neger en een Puertoricaan tegelijk. Hij is boven in de slaapkamer in Vernon Ave, Bronx. De man weet dat hij boven is. Hij weet dat hij bang is. Hij weet dat hij de telefoon niet zal gebruiken uit angst voor wraak. Hij zal hem op 42nd street, waar hij 's nachts met zijn kornuiten rondhangt, opwachten. Plotseling zal men pistoolschoten horen en hem zien klauwen met zijn armen in de lucht net als in de God-father. Zijn lijf slaat dubbel en hij valt dodelijk getroffen neer. De dief blaast koelbloedig de rook uit de loop, schuift het pistool rustig in zijn zak en loopt fluitend weg. In de drukte van 42nd street heeft niemand gezien wie het schot loste.

Wij zijn bang voor onze positie, onze gezondheid, onze social acceptance, voor pollution, overpopulation en voor onszelf. Wij zien de H-bommen en de anti-matter-bommen hangen tegen de maan. Als ze daar ontploffen of in Viet-

nam is het niet zo erg. Maar ze kunnen ook hier op ons vallen in San Clemente, Pittsburgh en in New York. Ze kunnen de Great Society vernietigen net als met Lemuria en Atlantis gebeurde. De fabrieken en billion-dollar-strongholds van de gulzige, multinationale pirana's zullen gif over de wereld verspreiden en onze longen zullen anti-pollution-longen worden.

Hij ziet zijn medeburgers om zich heen: klootzakken, schijtzakken. Hij worstelt met de gedachte. Het labyrinth van zijn onderbewustzijn is als een duivel. De fantomen zijn niet te verdringen. Hij zit met zijn gedachten hier, dan weer daar. Tijd en ruimte worden in elkaar geschoven als de delen van een telescoop.

Bajo ziet een bakra aankomen. Iets laait op in zijn ogen en smeult op hetzelfde ogenblik weer.

Zijn Nederlandse periode. Arnhem zit vol Afrikaanse studenten. Arnie, een vriend uit die periode, loopt naar hem toe. 'Yongu Henk, ik wist niet wat ik zag toen ik voor het eerst hier kwam. Di m' kon dya na eerste dei, yongu, a stupu ben brakaaaa! Ik wist niet wat ik zag man.' Arnie geniet van zijn verhaal. Zwart Afrika zat op de stoep te kijken naar het Hol-

landse leven op straat. De Afrikanen hebben kritiek: de Surinaamse neger is geen vreemdeling in Holland. De Surinaamse neger spreekt vloeiend Nederlands, hij is van Nederlandse kultuur, hij is geen Afrikaan met groeven en inkervingen in zijn gezicht. Kortom, de Surinaamse neger is een ambivalente, zwarte Hollander voor deze jongens uit Tanzania, Kenia en Uganda. Hij weet niet waar hij thuishoort. Hij herbergt allerlei phantoms in zijn hart en zijn brein en kan maar moeilijk met deze zaken afrekenen. Het verschil tussen deze bastaardnegers uit het Caraïbisch Gebied en de pure neger uit Afrika blijkt groot te zijn bij de werkelijke confrontatie.

In New York woont hij bij tante Melie en haar dochter. Hij was net van Vernon Ave, Bronx, bij hen ingetrokken in Brooklyn. Oom Nelis woont daar ook in. Josephine scheldt op die witte Surinamers die overal kunnen komen en voor blank doorgaan. Ze zijn negers, deze verraders, ze horen bij ons thuis! Josephine wacht op hem om de eerste move te maken, zoals de aarde wacht op zonnestralen om bevrucht te worden, de bloem op de bij. Hij ziet en merkt niets, zit vol met eigen problemen die gisten in zijn binnenste

en hem lijken te vergifigen. Hij wordt mager en worstelt tegen de Hamlet in hem. New York en deze voortrazende Amerikaanse maatschappij - naakt, hard en zonder mysterie - worden steeds meer onverteerbaar. Josephine begrijpt er geen bal van. Ze ziet niet wat zich in zijn ziel afspeelt. 'Henk has a mind of his own', is haar kommentaar. Geen haar op zijn jonge kop die aan trouwen denkt. Ze zitten in de duur uitziende fauteuils in de voorkamer bij de grote televisie. Alles is hier groot. Ze zit vlak naast de kapitale console en zet een plaat op van een of andere zanger. Ze luisteren, ze kijken naar en langs elkaar heen. Hun zielen passeren elkaar zonder dat ze elkaar raken. Zij, de vrouw op zoek naar een geschikte echtgenoot. Hij die vol twijfels en onverklaarbare leegte niet begrijpt wat er om hem heen gebeurt, wat deze razende wereld van hem verlangt. Hij zegt iets tegen haar om de stilte te breken. Ze glimlacht en kijkt naar hem zonder dat haar ogen echt op hem gericht zijn. Ze straalt zoveel vrouwelijkheid uit als ze maar bezit, maar hij schijnt er totaal ongevoelig voor te zijn. Hij is intussen al lang vertrokken naar veiliger oorden. Hij is nu ook zo bedorven. Hij sluit zich waarschijnlijk aan bij die witte Suri-

namers in New York, de verraders die voor blank doorgaan maar negerbloed hebben. ‘Wat moet ik in Suriname doen?’, zegt Josephine verbaasd tegen hem wanneer hij haar vraagt of ze nooit heimwee heeft. Wat moet ze gaan doen in die verdommese muskietenjungle vol ongezonde zwampen met meterslange krokodillen. Er lopen nog hele kolonies bonumans daar rond die geesten loslaten 's nachts die ronddwalen door Paramaribo. Op Spanhoek zie je ze rondzwerven na middernacht. Op de hoek van de Maagdenstraat en de Jodenbreestraat spelen de bakru's* 's nachts bonsbak. Bij Ondrobon zweven ze in de tamarindebomen. Masra's gezeten op witte paarden met witte tropenkleding en witte tropenhelm op galopperen 's nachts bij nieuwe maan in volle vaart over Combé. Josephine wandelt hier over Broadway en 42nd street. De schaduwen van wolkenkrabbers beschermen haar tegen de zomerzon. Ze gaat zaterdagavond naar Radio City Music Hall en straks gaat ze een Chevrolet Impala kopen. Wat moet ze met haar vele fantomen in de jungle gaan doen?

Eindnoten:

- Noti pasa, noti, noti pasa, go sribi baka, na Bajo dren soso, na Bajo dren ogri dren, go sribi baka. - *Er is niets aan de hand, ga weer naar bed, Bajo heeft een nachtmerrie gehad, ga maar weer naar bed.*
- sribikrosi - *slaapkleren*
- bakra - *blanke*
- Di m' kon dya na eerste dei, yongu, a stupu ben brakaaaa! - *Jongen, de stoep zag helemaal zwart toen ik hier de eerste dag aankwam!*
- bonuman - *wonderdokter, medicijnman*
- * bakru - *geest, dwerggeest, als kabouter, maar kan boosaardig zijn*
- bonsbak - *knikkerspel*
- Masra - *blanke meester (plantage-eigenaar)*

9

‘Nu zegt Grootmeester dit, maar later, hoe zal het later zijn, over tweehonderd jaar? Nu zegt hij dat seksuele moraal belangrijk is, dat twee mensen elkaar trouw moeten blijven, dat de man zich moet houden aan één vrouw, want het zijn niet alleen twee lichamen die versmelten maar ook twee zielen die zich op elkaar instellen. Maar als de Grootmeester van over tweehonderd jaar anders praat, wat dan? Wat voor waarde heeft dit dan voor mij?’

‘Ja’, werpt Margo tegen, ‘maar het heeft waarde in deze tijd.’

‘Maar ik leef niet alleen in deze tijd, ik leef in het verleden, in het nu en in de toekomst. Als

in de toekomst, over tweehonderd jaar, de Grootmeester zegt dat het toegestaan is voor leden van de orde om in een kommune te leven, wat dan? Nou ja, misschien komt het niet eens aan de orde maar wordt het dan als vanzelfsprekend aanvaard. Of de echtgenote is lesbisch en getrouwd en ze leven samen met zijn drieën. Wat dan? Ze zijn alle drie of alle vier leden van de orde. Ze hebben seks en ekstase samen en ieder trekt zich terug voor zijn meditatieperiode, zoekend naar de God van zijn hart? Zal het een gruwel zijn in de ogen van God? Zal er een bliksemstraal komen uit de hemel en ze tot as maken? Zal een Grootmeester over tweehonderd jaar dit toestaan? Zal dit alles mogelijk zijn?' Margo maakt twee kaarsen aan op de stenen lambrizing van het balkon. Ze breekt takjes van de kerstboom af en verbrandt die op de vlam van de ene kaars. Heerlijke wierookgeur verspreidt zich. Terwijl ze dit doet, luistert ze naar zijn gefilosofeer. Ze zegt niet veel en luistert maar wanneer hij over zo'n glibberig onderwerp praat.

‘Seks, steeds meer en meer vrij van al de hypokrisie en de taboes waarmee ze behept is geweest in het verleden en nog steeds is in grote delen

van de wereld. Het lijkt alsof cultuur en vooruitgang gemeten kunnen worden aan de seksuele eerlijkheid en openheid die een volk bezit. Maar seks is ook niet alles. No matter hoe groot zijn seksuele vrijheid of technische vooruitgang, als een mens niet in zijn binnenste kan kijken en iets meer daarin kan vinden, heeft hij toch geen bevrediging. Luister je nog?', vraagt hij opeens.

'Ja', zegt ze, 'praat maar door, ik luister.'

'Uit beleefdheid zeker, als het je niet interesseert hou ik ermee op.'

'Ach kom nou', antwoordt ze verontwaardigd, 'ik heb geen zin in praten nu, alleen in luisteren, daarom zeg ik niets.'

'Oké, oké dan.' Araras gaat beneden langs en ze horen zijn hoesten heel luid op het balkon. Auto's razen konstant voorbij in beide richtingen.

'Daar heb je een van die nieuwe Subaru's', roept ze opeens, 'heb je hem gezien?'

'Nee, het was te laat, je hebt hem me te laat aangewezen.'

'Ik zag hem toen hij haast voorbij was, precies zo een als jij zou willen hebben.'

'Er rijden er nog zo weinig van ze rond no, nog een beetje geduld liefje, later hebben we onze

eigen Subaru. Oké, ik ga door, luister je weer?’

‘Jaa’, zegt ze plagend.

‘De Catharen bijvoorbeeld, die tolereerden seks alleen voor de voortplanting, tenminste de minder orthodoxe groepen. Alle ander seksverkeer was zonde. Hoe nu met onze overbevolking? Wat zouden deze Catharen zeggen als ze nu leefden? Die ouwe leraar op de kweekschool beweerde dat de huidige immoraliteit hem aan het oude Rome deed denken. Sommige vergelijkingen met het verleden gaan gewoon niet meer op. Hebben ze gelijk deze oude lullen, met hun Rome?’ ‘Dat zal men waarschijnlijk eerst weten wanneer de schade reeds onherstelbaar is.’

‘Ja’, antwoordt hij, ‘of onze klein-kleinkinderen zullen medelijden voor ons voelen om onze achterlijkheid en onvrijheid, zoals wij die voelen voor onze voorouders uit Victoriaanse tijden. Ze zullen misschien hun neus optrekken voor hun voorouders die net als zoogdieren kinderen ter wereld brachten, bah!’ Auto's klaksonneren en maken een hels lawaai. ‘Deze monsters gaan de mensheid nog vernietigen. Iemand rijdt daar stom.’

‘Je hoeft niet te vragen, het is zeker een vrouw.’ De dame trekt op. ‘Mi no taig' i’,

hoort hij Margo zeggen in het lawaai dat een andere gek maakt met zijn mustang.

‘New York is stiller dan deze plaats, weet je dat, New York is veel stiller. Daar mag je niet klaksonneren. Deze gekken vinden het waarschijnlijk leuk om te klaksonneren. Laten we naar New York gaan!’

‘No, ik blijf hier’, reageert ze. De kokosbomen voor het balkon wuiven gezellig op de zeewind. Hier planten ze overal kokosbomen langs de straat, bij de bushalte. Hij staat niet graag onder ze. Hij voelt er weinig voor om zo'n noot op zijn hoofd te krijgen. In Brazilië planten ze de straten vol met manja- en pommerakbomen. Niemand koopt manja's in de manjatijd. Een manja is in elk geval iets minder zwaar op je hoofd dan een noot.

‘Opletten nou, we gaan door.’

‘Jaaa.’

‘Hou op wil je.’ Ze kijkt hem kwasi onschuldig aan.

‘Wat doe ik nou weer, ik doe niets.’

‘Oké dan. Waar staan we? Sommige mensen beweren dat ze met hun beide benen op de grond staan. Heb je niet steeds het gevoel dat we in drijfzand staan?’

‘Ikke niet hoor.’ Weer zo'n klakson. De airco begint gekke geluiden te maken.

‘Oké, ik zeg niets meer.’

‘Ach neen Henk, let niet op mij, ga door, ga door, ik luister.’

‘Ik betwijfel of wat de Grootmeester me vandaag schrijft, over een eeuw of zo goed- of afgekeurd wordt.’

‘De Bijbel’, valt ze in, ‘hecht je geen waarde aan de Bijbel?’

‘De Bijbel! Bullshit. Ik hecht ook waarde aan de Koran, de Rig-Veda, de Upanishads en de Bhagavadgita. De Bijbel is voor misschien zeventig procent origineel, de rest is concilie-bull. Jij met je Bijbel, jij met je EBG gezicht.’

‘Nou please, laten we niet weer daarover beginnen.’

‘Goed, maar begin nou niet weer over je Bijbel. De heilige boeken van de Aziaten zijn tenminste in hun originele staat gebleven. Ik voel mij niet alleen Katholiek maar ook Hindoe en ook Bhuddist. Toen ik bij de geweldige preker van de kathedraal, pater van Drimmelen -ze kijkt vragendje kent hem toch, ja je hebt hem een keer bij Betsy thuis ontmoet...’

‘Betsy?’ Zij kijkt nog verbaasder.

‘Nou ja’, wuift hij het probleem weg, ‘onbelangrijk. Ik zat in de parochie tegenover de kathedraal en ik had gewoon behoefte om met een priester te praten. Weet je wat die aardige man tegen me zei nadat ik mijn visie omtrent Bhudda, Brahma en Jezus had uiteengezet? Hij keek me aan met zijn alwetende, supreme teleurstelling: Jij bent geen Christen, jij bent geen Christen, jij bent geen Christen. Dat bleef hij maar aan een stuk door zeggen. Gelukkig dat er geen Inquisitie meer bestaat. Ik in mijn naïviteit dacht dat we in de twintigste eeuw waren! Wat maakt het mij uit of ik christen ben of niet. Ik ben mens en ik voel Jezus en Mahomed en Bhudda en Brahma allemaal heel dicht bij mij. God draagt in India een tulband en hij eet roti, in Nederland draagt hij boerenklompen en hij eet snert. Kan je je zoiets nou voorstellen!’, schreeuwt hij opgewonden.

‘Schreeuw toch niet zo, die mensen beneden hoeven je toch niet te horen.’

‘So what, ze verstaan er toch niets van.’

‘Ik zeg niets, ik ben toch EBG? Straks hoor je dat ik pater uitscheld. Hoe dan ook, jullie blijven toch katholiek. Jullie katholieken hebben het hier.’ Ze wijst onder haar elleboog.

‘Ach, hou op, jij vindt me katholieker dan ik ben. Het is ellendig. Ik voel me soms als een naakt kind, als een naakt stukje steen. Niets blijft over lijkt het.’ Margo is stil, ze komt er niet tussen. ‘Welke oude, wijze man is er om mee te praten? Ik zie alleen maar senielen, hoe ouder ze worden hoe dwazer. Ze maken zich meer druk om AWW en OWW in plaats van zich voor te bereiden op de ontmoeting met Gods engel. Wij rennen eigenlijk als gekken de wereld rond om het antwoord te vinden dat al die tijd vlak bij ons is. Het is waar toch?’ Zij glimlacht vol begrip. ‘Jullie zijn heilig, weet je dat?’

‘O ja’, zegt ze verbaasd.

‘Ja, jullie zijn heilig. Je kansen als vrouw op mystieke ontwikkeling zijn minder gunstig maar toch zijn jullie vrouwen heilig.’

‘Hoezo?’, vraagt ze argwanend.

‘Jullie hebben de grote Avatars ter wereld gebracht. Jullie zijn bevrucht door de Heilige Geest, jullie hebben Buddha, Krishna, Jezus, Mahomed, Moriah, Zoroaster, Lao-Tze, Kut-Hu-Mi ter wereld gebracht. Het zaad van de man kwam er niet aan te pas, jouw eikel wel. De zon is een man, maar zijn ziel is een vrouw. Wij zullen allemaal goden worden en jij zal ons baren.

The mother is supreme.’

Op een zondagochtend leunen ze met hun rug tegen elkaar op een van de banken aan het strand. De zee is een groot symfonieorkest dat ‘door de wind opgezweepte golven en branding’ speelt. Als ze van het zo zitten moe worden, veranderen ze van houding en leunen met hun lenden tegen elkaar. Ook dat doet na een poos pijn. ‘Waarom maken ze ook geen leuningen aan deze verrekte banken!’ De heerlijke, koele zeelucht speelt met hun haren, neus, mond en met de bomen aan het strand. Het kind speelt op de wip, op de glijbaan, zoekt ruzie, praat Hollands met Puertoricaanse kinderen, ze verstaan elkaar met hun kinderhartjes. Een man loopt hun bankje voorbij, met twee grote, zwarte honden aan de ketting. Als ze voorbij zijn, ziet hij slechts twee ballen en een hondepoen zich verwijderen. ‘Zie je dat Margo, de ballen en de poen van de honden zijn aan de achterkant geplaatst. De geslachtsdelen hebben altijd de onderste en de achterste plaats gekregen in de natuur. Als ze zo belangrijk waren zou ik een intrekbare penis hebben op mijn voorhoofd die zich naar de heilige lucht en de zon zou richten en jij een flexibel spleetje op het jouwe. Wij zouden met onze

hoofden liefdesbewegingen maken. Daarom hebben pater en dominee ons geleerd dat seks niet op de voorgrond geplaatst mag worden in ons leven. Maar pater en dominee hebben de zaak niet helemaal goed begrepen. De achterste zullen de voorste worden en de onderste de bovenste. Dat is, zodra je ze niet hun juiste waarde geeft. O wee, dan gaan ze zich met nooit aflatende hardnekkigheid naar boven en naar voren dringen!’

Eindnoten:

Mi no taig' i - *Heb ik het je niet gezegd*

10

Gedurende zijn studieperiode in Nederland had hij zich vaak afgevraagd waarom het zo moeilijk was een geschikte kamer te vinden en - wat even belangrijk was - een geschikte hospita. Kwam het eerste door de bouwpolitiek die door opeenvolgende regeringen gevoerd werd? Holland that beautiful country where everything is so clean, denken de Amerikaanse toeristen; where everybody talks four languages and where the people are so friendly. The tulips, the windmills and the clogs are from Holland. You should know a little more about the goddamned place, denkt hij. In 'Eenzaam avontuur' is de hospita een symbool, een ongevraagde metgezel die altijd daar staat,

onzichtbaar achter je rug, die alles ziet wat je doet, die elke morgen precies weet in welke stemming je verkeert. Ze weet meer over je dan je eigen mama.

Hij moet aan die ene in Arnhem eerst voorgesteld worden door Gerda. Ja, ik kom uit Suriname. Ja, maar hoe komt het dat u zo blank bent? Ja, dat snap ik zelf ook niet. Ja, ze is ook in Oost-Indië geweest hoor, ze weet een heleboel van de tropen af. Aardige mensen hoor in de tropen. Ja, ze heeft nog wat leuke kunstschaten in de voorkamer staan. Een pracht objekt, een grote, houten koffer. De schoonste godenfiguren zijn er met de hand in gesneden. Lijnen magischer nog dan van Gauguin. En hij ziet Saïdja uit Bali in de koele stilte van een kampong, de geboren kunstenaar uit de gordel van Smaragd. De dessa op de bergflank vangt zijn blik als hij zijn hoofd naar de openstaande deur wendt. De zee die de eilanden in een eeuwig ritme bespringt via duizend zeeëngten, over duizend koraalriffen, verspreidt heerlijke lucht, vermengd met de geur van bloemen en planten. Stilte, goddelijke stilte hangt overal. Saïdja's slanke hand leidt het scherpe mes over het hout. Een koperkleurige, bruine god is hij nu. Gekoncentreerd. De ge-

vlochten vloermat waarop hij hurkt is op zichzelf al een kunststuk. Zijn ontbloot, lichtelijk gebogen bovenlijf beweegt intens mee met de bewegingen van zijn hand. En op het hout komen lijnen en figuren die alleen in de Gordel van Smaragd gesneden kunnen worden. Dit bleekgezicht, deze dief in de nacht, heeft het kunststuk in haar huis en duizend smaragden zitten in de huizen van duizend andere dieven. In Engeland zitten de smaragden van het Oosten en van Egypte, in Frankrijk de smaragden van Afrika en in Spanje de smaragden van Zuid en Midden-Amerika. Terwijl er overal in hun eigen land gouden bloemen bloeien. Ja, hij mag wel door Gerda ontvangen worden, maar alleen in de middag van vier tot acht. Als het donker wordt natuurlijk niet, dat gaat niet. Dag jongelui, ik heb nog wat werk te doen. Gerda leidt hem de trap op naar haar kamer. Ze doet de deur van haar kamer niet dicht, ze laat die half open. Hij begeeft zich naar een knusse stoel waarop hij zich laat vallen. Ze keert zich naar hem om met een glimlach.

‘Het is beter als ik de deur een beetje openlaat, straks komt ze vragen hoe laat het is om te zien wat we doen.’ Gerda kent al de streken van

mevrouw Pruim, ze woont hier al drie jaar. ‘Wat wil je drinken Henk, koffie, thee? Ik heb geen alcohol meer in huis.’

‘Geef me maar koffie.’

‘Met alles, suiker, melk?’

‘Ja, alles erin.’

‘Goed Herr Budell’, ze maakt een deftige buiging en verdwijnt. Hij kijkt wat rond in de kamer. Hollandse huizen zijn gezellig ingericht. De Hollander brengt veel tijd door in huis, vanwege de winter, vanwege zuinigheid en hij maakt zijn interieur dan ook zo gezellig mogelijk. De rotan-stoelen zijn leuk gekozen. De kussentjes op de stoelen zijn knus en gezellig. Het tafeldoekje heeft leuke figuurtjes. De Turkse pijp aan de wand tegen het wanddoekje is fantastisch geplaatst. De sofa met leuke beddesprei trekt zijn aandacht. Hij ziet haar daar liggen, naakt. Hij zit naast haar en streelt de lekkere huid. Terwijl ze daar zo blijven spelen glijden zijn ogen verder over het kleurrijke vloerkleedje en de vele kleinoodjes die een studentenkamer zijn gezelligheid geven. Hij streelt haar nu over de zachte, volle borsten en als ze binnenstapt met twee kopjes dampende koffie op een dienblad kijkt hij verbaasd op.

‘Zo, ik ben er weer, heb je lang moeten wachten, lust je er een koekje bij?’

‘Ja.’ Ze tovert wat koekjes tevoorschijn. Ze zit nu op de sofa, benen heel charmant over elkaar geslagen.

‘Wat deed jij? Heb je mijn foto's gezien?’ Ze wijst naar een heel pak foto's op haar schrijftafel.

‘Nee, ik bewonderde je kamer, ik bewonder je smaak. Alles is zo mooi geplaatst, zo goed gekozen.’

‘Dank je’, zegt ze met een hoofdknikje. Zij sippen aan de lekkere koffie. Hij kijkt haar in de ogen. Hij voelt de Zuidamerikaanse jaguar in zich ontwaken. Hij wil haar blanke huid openscheuren. Ze voelt wat in hem omgaat en maakt een onwennige beweging met haar lichaam.

‘Hoe gaat het op school, bevalt het?’

‘Ja, het gaat wel’, zegt hij.

‘Hoe lang heb je nog?’

‘Nog een jaar, lang genoeg.’ Hij staat op en gaat naast haar zitten. Ze ruikt naar bloemen en naar Hollands heidelandschap. Hij neemt haar ene arm in zijn schoot en streelt erover. Hij trekt haar naar zich toe. Ze kijkt verbaasd. Ze zoenen elkaar en hij proeft nectar. Je bent een kind van

Venus, de stralen van Venus hebben je geraakt bij je geboorte.

‘Sta vlug op’, fluistert ze, ‘de hospita.’ Hij zit reeds onschuldig voor zich uit te kijken op een van de stoelen wanneer mevrouw Pruim haar lelijke tronie om de deur steekt. Haar kleine loerende oogjes lachen hen allervriendelijkst toe.

‘Gerda zeg, heb je de juiste tijd, die vervelende klok van mij toch, die heeft me weer in de steek gelaten.’ Ze staat nu reeds helemaal in de kamer, de magere, gevlekte en geplooides handjes in elkaar. Ze lacht ze allebei nog even vriendelijk toe. Gerda kijkt op haar horloge.

‘Zeven uur mevrouw Pruim.’

‘O ja, zeven uur, fijn dankjewel, ik moet Smoeske uitlaten nu, het is Smoeskes halfuurtje, dag hoor.’ Gerda knipoogt naar hem. Ze lachen allebei. Hij gaat bij het venster staan en ziet haar beneden de straat op gaan met aan de ketting het hondje. Hij ziet weer de oude hospita uit Amsterdam. De eenzame, oude kletskaus die hem een kwartje ekstra vroeg omdat hij te lang baadde. Het mens dat hem vertelde dat haar zoon accountant was, de zoon bleek administrateur te zijn in een tehuis. Het oude mens dat hij betrapte terwijl ze zijn brief las. De oude

heks. Neen, dit vrouwtje is niet zo'n heks.

‘Wat een interesse heb je in onze hospita’, zegt Gerda vanaf de sofa waar ze nog op zit.

‘Ik kijk naar de straat’, antwoordt hij, ‘gezellige drukte hier beneden.’ Hij gaat weer naast haar zitten op de sofa en ze babbelen nog wat. ‘Ik kom je overmorgen halen om acht uur, oké?’ ‘Oké.’ ‘Daag.’

Hij woont in de ‘Arnhemse Jordaan’. Hij mag deze spontane mensen wel. De cafeetjes zijn er het gezelligst. Wat heeft hij samen met zijn Surinaamse vriendjes toch een lol gehad in sommige van deze cafeetjes. Je kan een prettige tijd hier slijten met deze meisjes, met het non - agressieve volk. Hoe anders dan bij de Amerikanen, vooral als het kleurlingen betreft. Het werkt allemaal op hem als een magneet. Lekker oud Europa. De Amerikanen jagen nog op Indianen in Wounded Knee. Ze schieten nu op bomen met 30 kaliber repeaters en ze smijten met bommen en ‘agent orange’ over de Zuidaziatische jungle. Het jeugdige vitalisme is beangstigend. De oude godendans der Teutoonse volkeren herleeft in Amerika. De vitale godendans manifesteert zich in de ‘have gun will travel’ en de ‘have fist will fight’ mentaliteit, in 30 kaliber

repeaters en B 52-bommenwerpers. Voor alles betaal je de prijs: voor de blauwbloedjes en hun rijpe cultuur, voor de Indianenjagers en de cowboys, voor de jungle en de obyaman. Vluchteling, Portugese Jood met de polsslag van neger, heilige barbaar.

Hij woont achter op het erf van een helemaal katholieke familie. Vrijwel eigen ingang, opgang en alles. Een ruim soort schuur die tot verhuurkamer is omgebouwd, goedkoop vanwege de buurt. Zij zijn allemaal mager, magere mensen. Ze dragen allemaal brillen. De oudste dochter en de moeder hebben gebitten. Dit volk heeft negerbloed nodig. Hij zit binnen bij ze. Hij mag altijd binnenkomen als hij zin heeft, zegt mevrouw Van de Laar. Hij voelt zich zo veilig en zo vreemd tegelijk als een hond tussen pinguïns. 'Het is warm in Suriname, niet Henk?'

'Ja mevrouw, vreselijk warm.' De verloofde van de ene dochter belt aan. Een aardige blonde jongen die altijd met een paraplu rondloopt. Waarschijnlijk zit er een miniatuur stengun in voor de toffe buurt. Koffie en koekjes worden rondgediend. De t.v. is aan. Lieve mensen dansen met elkaar op de t.v.. Lieve meisjes in mooie jurken en lieve jongens in mooie kostuums. Ze lachen

allemaal even blij en gelukkig. Ze dansen modern en ze winnen prijzen. De voorkamer heeft een aparte sfeer, het is de sfeer van ouderdom die hij voelt. De vibraties zijn goed. De oude zware stoelen, het grote versleten meubelstuk, zijn allemaal overgeërfd van overgrootmoeder. Iemand belt weer aan. Dit keer is het bezoek voor hem: Arnie. Ze gaan naar zijn kamer en maken het zich daar gezellig.

‘Hoe is je hospita, Henk?’

‘Wel, geen last dit keer; je ziet het, ik ben bij eenvoudige mensen en ze laten me met rust.’ ‘Y' ab' koloku, bij mij is het weer mis.’

‘Is ze weer aan de gang, die ouwe meid?’ Zijn zwarte vriend knikt.

‘Ik mag Annelies niet meer bij mij op de kamer ontvangen. A uma disi yongu, mi o nak' en tap' en ede nanga wan dandan vroeg of laat.’ ‘De ouwe meid is verliefd op je.’ Arnie lacht zuur. Ze lachen allebei. Hij slaat zich op de dijen. ‘Wat ga je nu doen?’, vraagt hij.

‘Ik geloof dat ik zo gauw mogelijk ga trouwen met Annelies dan ben ik tenminste van dit gedonder af, eigen huis en zo. We waren van plan te trouwen als ik afstudeer over een jaar, maar dit gedonder met die hospita's hangt mij de keel

uit.'

'You're full o' shit man, trouwen, haast je niet met trouwen man, ben je goed gek? Zo'n stap kan je niet overhaast doen omdat je oude hospita vervelend doet. Ze doet het om de zogenaamde goede naam. Zoek een andere kamer man, er is nog wel wat te vinden. Minister Bouwman heeft weer een paar goedkope woningen laten bouwen bij het Bullebak kanaal. Als je niets kan vinden kraken we samen met de Surinaamse horde hier een leegstaande school. Bovendien Arnie, je maakt een grote vergissing met te denken dat je een woning krijgt als je trouwt. Man wie heeft je die flauwekul op de mouw gespeld? Ik ken verschillende verloofde paartjes die al jaren wachten op een woning. De verhoudingen zijn vrijwel allemaal gestrand op woningen. Een van deze paartjes heeft een grote tent gekocht, ze kamperen permanent op het terrein bij Wulpsaard. De mensen degenereren gewoon. Jij met je trouwen! Het doet er niet toe waar je zit man, er is een lege windmolen vlak buiten de stad, daar kan je ook in trekken.'

'Kaba nanga law, man, ik moet iets vinden en gauw, anders sla ik die meid nog d'r hersens in.'

‘Je moet haar goed houden man, breng elke keer een reep chokolade voor haar mee.’

‘Kaba nanga law, man’, zegt Arnie weer, ‘Tjali zegt dat er iets vrij is in de Jansens straat, een zolderkamer, vier hoog, maar de twee bovenste trappen kraken verschrikkelijk. 's Nachts als je naar het toilet moet, krijg je de nodige verwensingen naar het hoofd toegeslingerd door de benedenburen. Waardeloos.’

‘Mijn hemel, maak je je daarom bezorgd? Je doet het gewoon in de dakgoot als je behoefte voelt. 's Nachts ziet niemand het. Je houdt twee emmers water boven, je gooit gewoon wat water d'r over heen. Waarvoor denk je dat je een dakgoot hebt? Je kan ook plassen in de wasbak. Waar denk je dat je zit, waarde broeder? Nickerie, waar je even naar buiten loopt en onder een kokosboom plast? Hier plast iedereen in de wasbak man.’ Arnie schaterlacht, hij grinnikt met hem mee. Arme Arnie, zij zijn toch hier komen lullen in Arnhem? ‘Heb je nog geen last van je rug, Arnie? Mijn rug gaat kapot van deze ellendige bedden. Ik heb een grote, dikke hardboardplaat gekocht, kijk’, hij loopt naar het bed en tilt de versleten matras op, ‘echt hardboard, stevig en hard. I bet you Arnie, vroeg of laat bou-

wen ze nog een standbeeld voor de onbekende hospita.’

Eindnoten:

obyaman - *medicijnman*

Y' ab' koloku - *je hebt geluk*

A uma disi yongu, mi o nak' en tap' en ede nanga wan dandan vroeg of laat. - *Dit wijf jongen, vroeg of laat sla ik haar nog de hersens in.*

Kaba nanga law, man - *Man, hou op met gekheid*

11

‘Jij wordt minister van buitenlandse zaken’, zegt Sjaak in zijn dure Amsterdamse kamer tegen Arnie. Sjaak zit zelfverzekerd in een fauteuil terwijl hij dit verkondigt. Arnie wordt dus minister van buitenlandse zaken bij terugkeer in Suriname.

‘Jij’, hij richt zich tot hem, ‘wat wil jij, welke post wil jij hebben?’ Hij kijkt Sjaak vol verbazing aan. ‘Minister van Zaken Overzee’ schiet hem ironisch door het hoofd, maar hij durft dat niet te zeggen. Sjaak - ze moesten hem maar Sjaak noemen, afkorting voor Jacobus - vraagt ongeduldig: ‘Kom op man, wat wil jij hebben straks in Suriname, jij kan krijgen wat je wil

man.’ Hij trekt imposant aan zijn pijp, verschuift wat in de fauteuil; naar zijn kamer te oordelen is een Surinaamse beurs nog niet zo gek, hij is ruim en het meubilair is degelijk.

‘Ik wil president worden’, zegt hij tenslotte.

‘Nee’, met een bruusk gebaar wijst Sjaak dit af, ‘die post is al bezet, je moet niet zoveel eisen man, is minister niet goed genoeg voor je?’

‘Oké dan, ik wil adviseren, speciale regeringsadviseur.’

‘Ja, ja’, hij knikt goedkeurend, ‘dat klinkt niet zo gek. Oké jongens, laten we nu de strategie gaan uitstippelen. Wacht, ik ga nog wat voor jullie inschenken’, broemt hij, nog steeds even autoritair. De glazen worden bijgevuld met Heinekens. Sjaak heeft pas zijn kandidaats politieke en sociale wetenschappen. Zes jaar geleden heeft hij de grote stap genomen om politieke en sociale wetenschappen te gaan studeren in Amsterdam. Hij is de vorige maand geslaagd en de gebruikelijke telegrammen zijn verzonden naar de radio en de dagbladen in Paramaribo. Sjaaks vader is psychiater. Diens vijf zonen studeren allemaal met beurzen van de Surinaamse regering. Papa kan niet voor zoveel zonen betalen, dat wordt te duur voor de arme man. Zijn klanten betalen

slecht. Een hypotheek van SF50.000,- zit op zijn grote villa. Dat gaat je niet in je koude kleren zitten. Hoe moet hij dat betalen met zulke slechte klanten als hij heeft. Sjaak heeft zijn studie niet afgerond. Het ging slecht met de cijfers, hij kreeg ruzie met een professor die hij een mep verkocht; hij loopt nu overal rond te vertellen dat hij geboycot is op de universiteit.

Alles goed en wel, Sjaak is intussen door zijn vader, die goede politieke konnekties heeft met tweede minister Dalla, wiens psychisch adviseur hij tevens is, geholpen aan een baantje als Distriktscommissaris van Coronie. Arnie en hijzelf zijn intussen ook uit Nederland teruggekeerd met de zo begeerde diploma's op zak. Arnie is minister geworden van de Kwiekwievisserij en hij speciaal adviseur verbonden aan de Surinaamse Dierentuin. Zij zijn allebei geregeld, zij hebben schijt aan de rest. Hij verdient veertig gulden per dag. Tegen half negen komt hij op zijn kantoor langs. Vaak rijdt hij met zijn nieuwe Ford Falcon de verkeerde straat in. Hij vergeet altijd weer waar die verdraaide administratie van de dierentuin ligt. Hij gaat dan 'De Ware Tijd' zitten lezen, eerst Mandraak de Tovenaar, dan

zijn horoskoop, daarna de rest. Tegen half elf brengt zijn bode een broodje voor hem van Pauw Kon Sang's restaurant. De laatste tijd moet hij vanwege het buikje dat hij begint te krijgen de bovenste knoop van zijn broek losknopen voordat hij het heerlijk belegde broodje begint te verorberen. Hij realiseert zich opeens dat hij wat moet gaan doen tegen dat buikje. Nadat het broodje verorberd is, gaat hij een kollega-ambtenaar opzoeken bij Financiën waar hij een gezellig praatje houdt over ditjes en datjes tot twaalf uur of half een. Daarna gaat hij, afhankelijk van zijn stemming, weer naar die stinktroep toe of hij gaat naar huis om wat te relaxen, zijn middageten te gebruiken en daarna een dutje te doen.

Arnie heeft het beroerder getroffen. Als minister van Visserij moet hij nogal eens naar de kwiekwievijvers in de distrikten. Soms draagt hij laarzen; zijn handen en voeten kunnen vuil worden; bovendien wilden enkele van die gevaarlijke distriktmensen hem eens met een houwer kappen. Ze wilden opslag. Wat verbeelden deze distriktsarbeiders zich wel. De heren vinden dat ze hun ballen moeten nat maken in die vieze visvijvers, terwijl Arnie en zijn opzichters en ad-

ministratie-ambtenaren voorzichtig rondwandelen teneinde hun voeten niet vuil te maken. Stel je voor, waarvoor hebben zij nou zitten zwoegen achter de boeken in Arnhem, terwijl deze lui lagen te naaien om nog meer kinderen te maken. Wat voor gelul, drie vijftig is goed genoeg voor de analfabeten. Zij hebben gestudeerd, zij hebben diploma's: goede, degelijke, nuchtere, keiharde Hollandse diploma's. Als ze willen kunnen ze bij Sjaak gaan kijken; Sjaaks kandidaatsdiploma hangt zowaar in het distriktscommissariaat. Aspirant-Doctorandus is er onder getikt. De kerels willen ook tot twee uur 's middags werken net als zij. Ze zijn gek. Als ze opslag willen hebben moeten ze maar gaan studeren, wat voor shit; laat ze keiharde, nuchtere, zakelijke, Hollandse diploma's gaan halen in Nederland. Oranje boven, Oranje boven, levedelevede.

Bij hem zijn er geen problemen, althans niet met de arbeiders. Zo af en toe trakteert hij op wat Parbobier. Daarom is hij ook zo popu. Je krijgt alles van deze jongens gedaan met Parbobier. Bovendien zijn zijn jongens stadsarbeiders; zij verdienen 4.50 per dag.

's Avonds zit hij in de Dixiebar achter een rum-

coke. Hij kijkt bedroefd voor zich uit naar de bedroefd uitziende bardame. Ze ziet er overigens ook niet zo jong meer uit. Over de radio die tussen de flessen whiskey staat, hoort hij een kerel praten over ‘wij en onze dieren’.

‘Hoor je die kerel, Annie’, zegt hij tegen de bardame. Ze luistert ongeïnteresseerd.

‘Wie is dat?’

‘Ik praat daar meisje, herken je mijn stem niet?’ Ze doet alsof ze beter luistert.

Een lach glijdt over haar bedroefd gezicht. Ze knikt.

‘Ja, jij bent het.’

‘Natuurlijk, ik ben het. Weet je niet dat ik als speciaal adviseur ben verbonden aan de Surinaamse dierentuin? Ik weet hoe je met dieren moet omgaan. Ik weet alles van dieren. Elk diertje heeft zijn eigenaardigheden die je moet kennen. Elk diertje moet je op de juiste wijze benaderen.’

‘Ik weet er niets van’, zegt ze.

‘Gelukkig maar, blijf maar rustig in de bar staan hoor.’ Ze lacht weer. Ze ziet er beslist veel beter uit als ze lacht. Er is intussen een kerel binnengekomen die hij nu pas opmerkt en die hem met een lodderige blik strak aankijkt.

‘Bier!’ Annie vraagt hem wat voor bier hij wil.

Hij slaat zich op de borst en schreeuwt tegen Annie: ‘Bier, bier, bier voor de Zuidamerikaanse Nederlander.’ Verdorie, heeft hij nou nooit eens rust, denkt hij. Als hij van de dierentuin komt, wil hij rust. De hele dag daar zitten werken en hij heeft nu nog geen rust. Annie schenkt een Heinekens in voor de Zuidamerikaanse Nederlander. ‘Dit land is rotzooi’, verkondigt deze luid, ‘rotzooi, rotzooi. De negers maken er een rotzooi van. Overal waar je negers hebt, heb je rotzooi. Man, ik ga je wat vertellen.’ Hij drinkt in één teug zijn glas leeg. ‘Een zeeman heeft me eens verteld: man, zodra je in een haven komt en je ziet dat de kleur zwart is wat daar rondloopt, dan weet je dat het rotzooi is. Kijk wat ze doen nu, kijk wat een rotzooi het is. Man, ik zit op Openbare Werken, weet jij wat er daar gebeurt? Regelen, rotzooi, niemand werkt, de mensen die werken worden doodgeknuppeld, ze vluchten allemaal naar Holland.’ Hij hikt luid, broemt iets dat pardon moet voorstellen. Het bier in de fles dat hij helemaal vergeten is, schenkt hij nu leeg in zijn glas en hij drinkt de inhoud van het glas weer leeg in één teug. Hij probeert zo goed en zo kwaad als mogelijk zo te kijken dat hij hem niet aanmoedigt. Annie kijkt beroepsma-

tig neutraal. ‘Man, je weet niet wat er gebeurt. Ik werk bij Openbare Werken, ik weet het allemaal. De minister heeft een Perzische loper uitgerold op de trap en iedereen die bij hem wil binnenkomen moet eerst zijn schoenen uittrekken. Dit land is een rotzooi man, deze koelies zijn nog beroerder, ik vertrouw geen enkele van ze. Ik zit ook in de politiek, ik ben een mulat zie je, maar ik ben ook politikus.’ Hij neemt weer een teug rumcoke en richt zijn blik door de open deur naar buiten waar het Gouvernementsplein in een vredig, stil waas ligt. De man gaat onverstoord verder zodat hij genoodzaakt is zich weer naar hem toe te wenden. ‘Als ik in Colakreek ga zwemmen met mijn herdershond en de negers die daar voor wachter spelen, me vragen wat die hond in het water doet, dan weet ik precies wat ik tegen ze zeg. Weet jij wat ik tegen ze zeg?’ Hij schudt met zijn hoofd van neen, lichtelijk benieuwd naar wat de man tegen de wachters van Colakreek zegt. Ik zeg tegen ze: ‘If w' e mek' den koelie swen in' a watra dya, dan san ede a dagu f mi no mag swen in' a watra tu?’ Annie die vaker soortgelijke taferelen heeft moeten meemaken in de bar, kan nauwelijks een lach onderdrukken.

‘Daar heb je dat gelúl weer’, mompelt hij, duidelijk verstaanbaar, omdat hij zich steeds meer aan de man begint te ergeren. Deze schijnt hem nauwelijks - of misschien opzettelijk niet - gehoord te hebben.

‘En die kerels lachen man, ik heb ze nog nooit zo horen lachen. “Ai man, ai man, y' ab' leti*.” Ik ben nog nooit ergens zo populair geweest als bij deze negers. Mijn hond zwemt altijd met me als ik naar Colakreek ga. Wat zijn wij, wij zijn geen moer hier in dit land, dus we moeten politiek spelen. Ik hou van geen van ze. Als ik bij de koelies roti eet scheld ik ook mee op de negers. Die schijtkoelie-bestuursopzichter van Nickerie zegt een keer tegen me: Een kafri blijft een kafri, kijk wat er in Amerika gebeurt, een ezel blijft een ezel, van een ezel kan je toch geen paard maken?’ Hij knikt van neen tegen de klootzak. Annie is helemaal wakker geworden nu en heeft haar beroepsglimlach om de mond gekregen. Zelfs deze glimlach staat haar beter dan dat bedroefde gezicht. Ze brengt op bevel van de man een tweede bier voor hem. Eén flinke teug en het glas is weer leeg. Hij hangt meer over de bar dan dat hij zit op de kruk. ‘Hik. Sorry’, bromt hij. Hij vult zijn glas weer, morst

bier op de bar en staart hem aan met zijn lodderogen; hij moet onwillekeurig aan zijn dierentuin denken. De dwaas slaat zich met zijn linkerhand op de borst: 'Ik ga in de politiek, als je niet kan drinken haal je het niet in de politiek en ik kan drinken. Weten jullie hoeveel biertjes ik al op heb? En deze negers en hindoestanen hebben me nodig. Als ze op elkaar willen schelden hebben ze mij nodig om naar ze te luisteren. Ik vertrouw geen enkele van ze.' Op dat moment komt een grote neger de bar binnen. De Zuidamerikaanse Nederlander kijkt van zijn glas op dat intussen weer leeg is. 'Ik vertrouw geen enkele koelie', schreeuwt hij opeens luid. De nieuwe bezoeker kijkt met een verbaasd geïnteresseerde glimlach naar de schreeuwer en gaat op veilige afstand van de dronken man aan de bar zitten.

'Ha, daar heb je mijn zwarte broeder, ik vertrouw geen enkele koelie, jij toch ook niet?'

Hij heeft de sympathie van de neger al enigszins gewonnen; deze knikt hem toe met een voorzichtige grijns en vraagt Annie om een whiskey-soda, waarna hij hem aankijkt met ogen van: wat is er aan de hand met de kerel? Hij knikt vriendelijk terug: 'Te veel alcohol en te veel geouwehoer.'

‘Als mijn dochter met een hindoestaan aan de deur komt trap ik hem eruit. Ik wil niet dat mijn dochter met een ka koelie trouwt. Om mijn dochter te gaan mishandelen. M' e sut' en nanga wan kaliber zestien.’ Drie paar ogen zijn nu gericht op de man. Hoewel hij op zich een vorm van negatief entertainment is geworden, zien ze hem toch liever vertrekken. Hij stapt van zijn kruk af, slingert wat rond op zijn benen. Wat gaat hij nou in hemelsnaam doen? Hij slaat zijn arm om de schouders van zijn zwarte broeder die het goedaardig toestaat, niet wetend wat met hem te beginnen.

‘Broeder, ik ben politikus, ik ben mulat en ik weet dat ik bij de zwarte wereld thuishoor. Deze aardappelvreter maken mij niets wijs. Wij schelden op elkaar hier, jij en ik’, hij kijkt van de zwarte man naar hem en Annie en dan terug, ‘als er geen koelies en javanen waren zou Suriname een klein Dominica en Haïti geworden zijn, maar in de grote wereld weet ik dat ik zwart ben. Ik weet dat ik thuishoor bij de zwarte wereld.’ Hij en Annie knikken naar hem. De zwarte man neemt de linkerhand van de dronkaard voorzichtig van zijn schouder af. ‘Wij zijn allemaal van de gekleurde wereld’, schreeuwt hij

weer. Hij wil zijn arm terug leggen op de schouder van zijn zwarte broeder, die dit taktvol voorkomt.

‘Ja man, we begrijpen je, we zijn allemaal van de gekleurde wereld.’ De ander, ongevoelig geworden door de drank, gaat onverstoorbaar verder.

‘Wij moeten nog een twintig jaar op China wachten man, dan gaan we de blanke wereld manieren leren, deze gemene, witte bastaarden, we gaan ze manieren leren. Wij willen geen oorlog toch?’

‘Neen, alsjeblieft niet’, zeggen ze alle drie in koor.

‘Neen’, zegt hij en waggelt naar de deur toe, ‘we willen geen oorlog.’ Hij botst tegen iemand op die net binnenstapt. ‘Sorry, hik.’ Hij houdt de nieuwe bezoeker die een hindoestaan blijkt te zijn staande: ‘Wij willen toch geen oorlog, hè? Wij willen ze alleen maar manieren leren, nietwaar? Jij en ik willen toch ook geen oorlog nietwaar?’

De nieuwe klant kijkt verbaasd rond en zegt maar: ‘neen, geen oorlog’, waarna de figuur naar hen wuift en tot hun opluchting door de open deur verdwijnt.

Enkele dagen later wordt hij door de dienstauto, een grijze Mercedes, opgehaald.

‘Goedemorgen mijnheer Budell.’

‘Hallo Johnny, hoe gaat het jongen? Ik heb je lang niet gezien. Zit je ergens anders?’

‘Ja mijnheer Budell, ik zit nu al een jaar op Economische Zaken.’ Johnny trekt zwaar op met de nieuwe Mercedes.

‘En, bevalt het daar?’

‘Ja mijnheer, ik vind het best daar, alleen het geld kan wat meer worden. Ik rij meestal met de directeur.’

‘Fijn man, dat is fijn’, antwoordt hij. Ze pikken Johnny's directeur op, die een oude kennis is. Hij is geregeld door een oom van hem. Daarna nog een directeur, die is geregeld door een groot tante. Daarna Arnie. Na ongeveer een half uur rijden halen ze de zwarte Pontiac Le Mans van de Onder-Procureur-Generaal in, die vergezeld is van Minister Tapir en statenlid Bugru. Zij blijven achter zijn wagen rijden. Mensen op straat kijken een beetje op wanneer de dure auto's passeren. Vanuit hun luxe lijken zij allemaal paria's. Het volk dat daar zweet in de zon met tassen of een of andere tai-tai in de hand. De fietsers lijken dwaas op hun fiets met die op en

neer gaande benen op wat samengelaast staal, twee wielen en een hard zadel dat je achterwerk pijn doet, vooral op deze slecht geasfalteerde straten. Ze voelen het aan hun bil wanneer ze bij rotipaleis Filia langs gaan aan de Kwattaweg. Zij hebben gelukkig geen last daarvan in hun dure sleeën. Zijn bil is te verfijnd geworden voor zulke dwaze dingen als fietszadels. Zijn edele bil is gemaakt voor de zachte kussens van de Ford Falcon en de Mercedes Benz en de Pontiac Le Mans.

‘Hoe staat het met de diertjes, Budell?’

‘Prima man, ik leer ze steeds beter kennen, hoe meer ik met ze samen ben. Die beesten zijn bijzonder interessant man, jij moest ook een klein diertuintje op je erf houden, Den Haas, je zal zien hoe leuk het is.’

‘Hou op man met die dieren van je’, begint directeur Konijnenberg, ‘ik heb liever een stel meiden in een harem dan die gruwelijke beesten die jij er op na houdt. Ik begin met een harem, ik heb reeds een paar dames verzameld.’ ‘Man, waarover lullen jullie toch’, valt Arnie ze in de rede, ‘waarover praten jullie man, wij moeten meer kwiekwievijvers delven, onze kwiekwie sterft uit, onze visvijvers worden leegge-

stroopt. Weten jullie hoe edel de kwiekwiesport is? Weten jullie wel hoe gezond deze hengelaars zijn? Deze kerels hebben nooit last van zenuwen en dat komt door de kwiekwiesport.'

'Lul niet met je kwiekwies, Arnie', valt hij hem nu in de rede, 'jij gaat zelf nooit hengelen want je wil je handen niet vuil maken aan die glibberige vissen.'

'Ik zal wel gek zijn', antwoordt Arnie, 'ik zal wel gek zijn om mezelf te gaan vuil maken en dat nog in die hete zon! Maar het is mijn werk om de vissport te bevorderen.'

'Oké mannen', begint hij, 'deze trip is bedoeld om onze zenuwen wat te ontspannen en te kalmeren van de spanningen in de stad. Wij zijn konstant bezig het volk te leiden, nu moeten we ons ontspannen en alleen over aangename dingen praten, afgesproken heren?'

'Zeg, weten jullie dat die socialistische oproerkraaiers spionnen hebben gestuurd naar Coronie om anti-propaganda voor ons te maken?', zegt Arnie nu.

'Ze zijn gek', schreeuwt Konijnenberg, 'deze kerels zijn gek. Ze snappen niet dat dit volk van vreugde houdt. Deze kerels begrijpen dit volk niet man. Zodra we stoppen met onze feesten en

Coronie-trips, zijn we verloren.’

‘Ja, ja, ja’, zingen ze allemaal in koor, ‘halleluja, halleluja, leve dit lieve volk.’ Ze slaan zich op de dijken van plezier; de chauffeur lacht mee: hij rijdt de directeur. Mensen op straat horen hun gelach in de auto en kijken nieuwsgierig hun richting uit. Een Buick Le Sabre suist ze voorbij. Zij horen gelach en muziek van een luide radio woohieeaaaaaeehooooo, ha, ha, ha, voorbij janken.

‘Wie is die gek?’, vraagt Den Haas.

‘Is de auto van de Distriktscommissaris van Commewijne mijnheer, hij is ook uitgenodigd.’ ‘Ja’, beaamt Arnie, ‘behalve statenlid Picolet zitten statenlid Biramber, zijn buitenvrouw en die van de Commissaris er ook in.’

‘Arnie, fa y' du sab' ala den san' disi yongu, schaam je je niet?’

‘Man, waarom moet ik mij schamen? Mijn secretaresse is zelf lid van de feestkommissie. Er komen nog twee statenleden met drie leuke dames, juffrouw Lisette Mukhusaf, juffrouw Amelia Sastrodjowiro en Alise Sing-Foek-Loi-Tauw-Kwan; allemaal ambtelijke secretaresses die de integratiepolitiek bevorderen, allemaal lieve meisjes die blitzcarrières hebben gemaakt.

Ja man, de feestkommissie weet wel hoe ze een trip moet organiseren. Dominee Twa Twa en pater Konijn van de oecumene gaan morgen een speech houden voor de landbouwers van Coronie. Jullie weten het niet, maar het is tegelijk ook oogstfeest. Sjaak weet wel hoe hij zijn Coronianen moet vertroetelen. Wij moeten er dus voor zorgen dat we tegen de middag sober zijn.’

‘Zonder onze mensen kunnen wij niet leven, zonder onze mensen kunnen wij niet zijn, hiep, hiep, hoeraahahaa, hiep, hiep, hoeraahahaa, hiep, hiep, hoeraaaaaaaaaah.’ Het feest is in volle gang. Whiskey, bier, wijn, cognac en Bacardi glijden overal in de kelen. Minister Tapir ligt half op de sofa tegen Alise Sing-Foek-Loi-Tauw-Kwan aan. ‘Hik, blub, hik, blub’. Directeur Den Haas en de Distriktscommissaris zijn nergens meer te bespeuren. Picolet schreeuwt tegen een ander statenlid dat zijn vriendin probeert te versieren.

‘Blub, hik, sorry man, ei Arnie, pe y' ben de yongu, m' e suk' i no moer man; pe a meid Sastro de man, mi lob' a sma, yongu, wan f' den kel go vandoor nang' a sma k'ba natuurlijk. Ei Arnie, a Coron' pres' disi gezellig yèrè, a kel Sjaak seti man.’

‘A pres' set' ai. Luister man, ze hebben ook een paar distriktsonderwijzeressen gevraagd, kijk maar een beetje rond, dan vind je wel wat. Onze geheime dienst heeft een kerel gepakt die hier rondsloopt, heb je dat al gehoord?’

‘Nee, niets gehoord. Zeker een van die gekke socialisten?’

‘God weet’, hij trekt zijn schouders op, ‘God weet. Ze hebben die kerels willen regelen, je weet wel, maar ze wilden zelf niet. Ze willen voor Castro en Allende spelen. Wat moeten we d'r aan doen? Stom zijn ze, stom.’

‘Ja stom’, beaamt hij. ‘Ze hadden ook hier kunnen genieten met ons, nu kruipen ze daar rond in de modder, de ezels.’

Het is drie uur in de ochtend. Een Coroniaanse haan kraait. Wat er nog over is aan gezelschap zit in de goed ingerichte voorzaal van Sjaaks woning. Hij is in de tuin onder de bloeiende fajalobi klaargekomen met een leuke kleine onderwijzeres. ‘We zijn zo eenzaam hier’, vertelt ze, ‘daarom geeft Sjaak af en toe zulke feesten. Verbetering van het woonklimaat in de distrikten, zegt hij tegen de mensen hier. Daarom geeft hij deze feesten. Ik had niemand om me te regelen op een school in de stad. Anderen blijven altijd

in de stad en gaan nooit naar de distrikten.’ En het arme kind begint warempel te huilen. ‘Ja’, troost hij haar, ‘ik zal zien wat ik voor je kan doen, ik zal zien wat ik voor je kan doen.’ Hij heeft te veel cognac in zijn duizelige kop om haar zich morgen nog te kunnen herinneren.

Hij zit op de vloer met Amelia Sastrodjowiro tegen zich aan; toevallig heeft hij haar weer ontmoet. ‘Ik heb de hele avond naar je gezocht schatje, ik heb al de hele avond willen naaien’, fluistert hij haar in het oor. ‘Waar was je in Godsnaam meisje?’

‘Sjaak heeft me in zijn kamer gebracht, hij heeft de deur op slot gedaan en ik kon niet eens meer eruit. Wat een gastheer!’, zegt ze kwasi verontwaardigd.

‘Zo, de oude vos is me te slim af geweest’, mompelt hij. Hij hoort de haan weer kraaien in de stille, sinistere nacht buiten waar al de oude geesten van Coronie rondwaren. De gastheer, die onvermoeibaar schijnt te zijn, vertelt het gezelschap het een en ander over Coronie. Ze zitten allemaal rond hem: op de vloer, op dyukabangi, op stoelen.

‘Man, je krijgt hier een kerel, een van die kleine jongens van Deventer, die landbouwleraren. Hij

komt zich bij mij voorstellen en zegt dat hij Coronie wil opbouwen. Heb je ooit van je leven.’ De Distriktscommissaris slaat hard met zijn grote handen tegen de leuning van de stoel waarop hij zit en begint te bulderen van het lachen.

‘Zeker weer een van die socialisten met hun vreemde ideeën’, zegt statenlid Picolet.

‘Socialist?’, de Commissaris kijkt verbaasd op, ‘wel, eh, ja, ja! Het zal wel erger zijn, kommunist of iets dergelijks. Ja, en ik heb die kerel bij mij ontboden voor een flinke borrel, nadat hij hier een paar dagen was geweest. Dat was door de telefoon. Ja, ik heb hem op een morgen bij mij op kantoor ontboden. En weet je wat die kloot van een kerel tegen mij durft te zeggen?’ Iedereen buigt zich een beetje dichtër naar hem toe om te horen wat die kloot van een kerel tegen de toffe D.C. durfde te zeggen. ‘De kerel zegt tegen me dat de landbouwers in de polder in nood verkeren door misoogst en dat hij de hele week in de polder moet zijn om te helpen. Kan je je voorstellen, man? De kerel wist niet met wie hij te doen had. Ha, ha, ha, ha’, Commissaris Blaaspijp buldert weer van het lachen. Iedereen geniet met hem mee, Blaaspijp is geweldig populair.

‘Deze socialisten man, ze worden steeds vrijpostiger’, zegt iemand in het gezelschap met een harde geeuw.

‘Zeker’, beaamt Blaaspijp. ‘Stel je voor man, die kerel wilde populairder dan ik worden hier in Coronie. Die jonge heethoofden met hun idealisme. Mijn Coronie man, mijn lieve Coronianen van mij wegnemen, niemand komt aan mijn Coronianen!’ Hij zit rechtop, met vooruitgestoken borst en opgeheven rechterhand terwijl hij dit woest uitroept. Iedereen kijkt vol ontzag naar hem. ‘Weten jullie dat die vent zelf bomen hakte en plantjes plantte, samen met de mensen hier, de gek. Een landbouwleraar, man, om zulke dingen te doen. Leraar! Een man met zo'n belangrijke titel als leraar! Wat scheelt deze jonge kerels, man. Ik weet hoe je de mensen hier moet aanpakken, ik Cobi Siverinus Blaaspijp! Weet je wel waar die kerel nu zit? Ha, ha, ha’, hij kan zijn rauwe lach nauwelijks onderdrukken van plezier; zijn buik vol whiskey schudt even hard met de rest van zijn lichaam mee, er komt zelfs wat schuim in de hoeken van zijn mond. ‘Ha, ha, ha, ha, ha, weet je waar de verdomde kommunist nu zit?’ Hij buigt zich naar het gezelschap toe. ‘Hij zit

nu in de bauxiet te wroeten in Moengo! Ha, ha, ha, ha.' Commissaris Blaaspijp valt van emotie haast van zijn stoel af. Het gezelschap geniet intens.

'Proost Sjaki, bravo, bravo, ouwe toffe Sjaak!' En door het lawaai dat ze maken horen ze de Coroniaanse haan niet.

Eindnoten:

If w' e mek' den koeli swen in' a watra dya, dan san ede a dagu f' mi no mag swen in' a watra tu? - *Als wij de Hindoestanen toestaan in dit water te zwemmen, waarom mijn hond dan niet?*

* Ai man, ai man, y' ab' leti. - *Ja man, ja man, je hebt gelijk.*

M' e sut' en nanga wan kaliber zestien. - *Ik schiet hem kapot met een kaliber zestien.*

Arnie, fa y' du sab' ala den san' disi yongu? - *Hoe kom je dit alles te weten, Arnie?*

Ei Arnie, pe y' ben de yongu, m' e suk' i no moer man, pe a meid Sastro de man, mi lob' a sma, yongu, wan f' den kel go vandoor nang' a sma k'ba natuurlijk. Ei Arnie, a Coron' pres' disi gezellig yèrè, a kel Sjaak seti man. - *Zeg Arnie, waar was je, man, ik zoek overal naar je; waar is die dame Sastro gebleven, ik ben dol op haar, man, een van de anderen is er natuurlijk reeds met haar vandoor. Zeg, dit Coronie-distrikt is gezellig hè, die Sjaak is een geschikte vent.*

12

Chaos. Een vliegende schotel zendt dodelijke stralen uit: hij duikt in bosschage, een huis met schel, boven woont Engelse dame, heel lange naam: V/hy Wha Mu Kway N ha; getrouwd met Afrikaan en de vliegende schotel is van haar; in bosschage waarin hij zich verschuilt een kleine bungalow waarin twee oudere blanken zitten. Wat doe je in een klein landje dat in ontwikkeling is, waar je de padden hebt en de kikkers? Je gaat naar Holland, plannen maken om als je terugkomt ook als een pad rond te lopen, of statenlid te worden. Of je wordt kunstenaar op het Rembrandtplein. Je schrijft poëzie die geen enkele uitgever wil uitgeven, waardoor je uiter-

aard op de uitgever, die vroeger je koffie en suiker wegsleepte, woedend wordt. Je bent toch een groot kunstenaar? Je hebt je witte herfstjas aan, het Parool steekt artistiek uit een van de zakken. Je haren liggen verward. Je beidt je tijd, wordt woedender, steeds woedender op de bakra's. Suriname, land der landen, sjriemsjrieririem, sjriem, sjriem, sjriem, sjriem. Schoonste aller volkenstranden, sjriem, sjrieririem, sjriem, sjriem, sjriem, sjriem. Trammetje rijdt door ons land, tè, terè, tèn, tèn, tèn, tèn. Je beraamt plannen om de bakra's in een veldslag te verslaan in Amsterdam of Rotterdam. Ondertussen ga je naar bed met Helena van Troje. De klassieke, schone Europese prinses met het lange blonde haar en de blauwe ogen. Een neger en een mulat, jongen! Laten we naar Palmzondag gaan en daar lekker palmen vermaken. Vandaag maakte hij de fiets van zijn dochter die gisteren kapot gaat. Voor twee maanden kocht hij prikkeldraad voor de geiten en de beiten en de koeien. Hoe laat komt het? Hij verteerde zijn tijd bijwijlen op haar schoot. Ienemienemutte, tien pond grutte, tien pond kaas, Ienemienemuttemaas, eet meer kaas. Bumbigiberebabunbaibunbigibosobanaboribun. Hart van gewapend be-

ton! De mannen van staal dezer eeuw: Iron age. Hanko vis altijd vers altijd fris. De droom die Henk in Holland had: de blanke huid, gekruid in de zomerzon met zonnebrandoliën, de blauwe ogen, blauw als de Puertoricaanse lucht, het lange haar dat als geweven goud is in de streling van zonnestrallen. Zo heeft Henk het geleerd. Helena van Troje. Ulysses. De blanke droom van het jongetje in de kolonie. Wie wil er nog met Jetty naar bed, met haar dyukafrekti, met haar kroeshaar, haar grote bil, haar hardere huid, haar bredere neus en dikkere lippen? Hij heeft geleerd Helena van Troje. De directeur zus en de directeur zo die daar rondloopt in vroeg-twintigste-eeuws Paramaribo met zijn blonde dochter met blauwe ogen. De droom die hij had in Amsterdam. Zijn Portugees-Joodse huid is blank, maar zijn polsslag is van neger. Hij loopt de Surinaamse hoer op de Walletjes voorbij, hij wil geen negerin naaien in Holland, hij wil Helena van Troje naaien, het dochtertje van de directeur, de blonde die daar loopt, met de zachte witte huid en de blauwe ogen. Jij lult in Suriname man, lult Wimpie. Wat doe je nog hier man, jij kan overal wonen man. Neen, je moet oppassen hoor. Ze gaan je banken van alle kanten. Speel het spelle-

tje een beetje mee. Twee dinosaurussen staan op hun achterpoten. De bekken zijn
wijd opengesperd. De voorklauwen rusten tegen elkaar. Ze staren elkaar zo een
tijdlang aan: twee afschuwelijke monsters. Zondagochtend vroeg bij de Waterkant,
niemand nog op straat. Hij staat gefascineerd naar ze te kijken. Hij is pas een dag of
zo terug in de tropenzon na een langdurig verblijf in Nederland. De kleine
dinosaurussen rollen om en om in het gras; de bekken kluwen in elkaar als twee
tangen. Ze raken los en staan roerloos naar elkaar te loeren en dan plotseling begint
het weer. *Alles is verward. Zijn brein gaat als een kapot projektietoestel. De
verwarring wordt chaos. Beelden verschijnen, verdwijnen weer. Hij ervaart alles
simultaan.* Voordat je de veldslag ingaat trouw je met Helena van Troje. Samen met
haar ga je nu de veldslag leveren tegen haar eigen volk. Uiteindelijk, vreselijk
gefrustreerd, sloop je je in voor Paramaribo en je geeft je daar uit voor nationalist,
kunstenaar, statenlid-to-be, fuck the Dutchman, fuck Helena, ze wilden je niet
aksepteren. Je bent hier een groot schrijver, hier in je eigen land een groot regisseur.
Je bent nooit mislukt in Amsterdam, je had nooit gelijke kansen. Per ongeluk of uit

gewoonte loop je nog steeds rond met het Parool in de zak. Je gaat nu dit volk opvoeden en ze erop wijzen dat jij hun kunstenaar bent, dat jij hun nationale held bent, dat ze voor jou later een standbeeld moeten maken. Dan heb je nog de uitbraaksels van de middelmaat, het lopende politiek-poëtische reclamebureau: holle vaten klinken nou eenmaal altijd het hardst. Smeretèn, smeretèn, smeretèn tererèntèntèn. Denk eraan: - dat je melk voor mammiè brengt - dat je het dak voor mijn planten maakt - dat je af en toe de planten nat maakt - dat je goed voor jezelf zorgt - dat je niet naar andere vrouwen kijkt - dat je de deuren dicht en de lichten uit doet. Straks komt er weer zo'n professor uit Nederland op t.v. onze dagelijkse townsleur verlichten. Verbasterde Portugese Joden, Chinezen, Malata's, Blakamans, Koelies, Jampanesies: een ongelofelijke combinatie. Ze zitten ogenschijnlijk met elkaar opgescheept; een grillige samenloop van omstandigheden, een nieuw experiment van het kosmisch laboratorium. Een unieke kans? De wereld in miniatuur zoals op onze toeristenfolders te zien is. Wij Caraïbische kleurlingen, wij zijn een bijzonder en interessant verschijnsel in het heelal. De voorlopers van het nieuwe wereldras? Bij

opgravingen gevonden enige personen in zittende houding; een heeft object in hand waarin koffie, vroeger veel gedronken, drug-achtig vocht, vlak bij de mond.

Lavastroom kennelijk mensen plotseling overvallen. Een rijk dat 2000 jaar oud is, grote flats langs de zee, kende leiders vanaf het begin, na 2000 jaar ziet hij dezelfde leiders, verbaasd dat ze 2000 jaar oud zijn! Moe van Europa en Amerika, moe van over-civilisatie en over-organisatie en over-techniek en over-konsumptie en over-kosmetisatie heeft hij gekozen voor de jungle. Om terecht te komen tussen de onpersoonlijke stoomwalsen der geschiedenis. In dit zonverlichte dodendal ver van de grotten van de sibille van Cumae zijn er niet veel die echt leven. Het gros is dood maar is zich niet bewust van het dood-zijn. Alles wat werkelijk leeft, vinden ze intuïtief vreemd en verdacht en proberen ze bewust of onbewust ook te doden.

Iedereen die leeft, moet steeds op zijn hoede zijn voor de doden. Soms is het voor de levenden beter gekamoeffeerd als dode rond te lopen. Eén beet en het gif van de dood begint reeds te werken. Meerdere beten en zij die leven worden ook doden. Het licht van de lamp die hij aanmaakt, ver-

splintert de duisternis en hij knippert even met zijn ogen tot ze weer wennen aan de grofheid. Hij is weer een spinnetje dat daar in zijn web ver in een klein hoekje van het plafond verborgen zit en alles gadeslaat wat er in de kamer gebeurt. Het donker webje is stil, doodstil, en het is ver van de wereld en ver van de vreemde wezens die daar steeds zitten op vreemde beklede houten dingen en geluiden produceren met hun kelen. Het spinnetje beschouwt de vreemde wezens van wie hij alleen het hoofdhaar en een gedeelte van het gezicht ziet, altijd vol verwondering. Soms wil hij in uiterste frustratie zijn jachtgeweer nemen en ze allemaal doodschieten, eerst haar, dan de kinderen, een voor een. En zijn hart zal groot en hol zijn, ah, een zwarte vlek. En de hellehond zal met zijn wijdopengesperde bek en wijduitgeslagen vleugels daar staan en schaterlachen. De echo's zullen overal in het huis weerkaatsen. En het huis gaat spoken, niemand wil er nog in wonen. En dan richt hij het jachtgeweer op zichzelf. En God, hij houdt van ze, hij houdt van ze allemaal. Bij de dans rond het houtvuur kwam Maysa, de winti. Er gebeurde iets. Zwarte gezichten overal, schaduwen, de dansende vrouw die bezeten was. O God. Na

onze dood zullen ze ons eren, nadat de blaasbalgen ontmaskerd zijn. Ze sleuren hun echte artiesten door het slijk. Er gebeurde iets, o God. Hij verloor zijn kunstbroeder, zijn vriend. Hun wortels zitten in het Kosmische en nergens anders verdomme! Mystieke angst, mystieke dwaasheden, verkeerd wereldbeeld? Laat die godverdommese mystiek toch! Hij heeft gefaald. Hij heeft zijn vriend gefaald? Hij voelt de symptomen, hij ziet beelden van het gekkenhuis. Waarom begroeven ze toch zover een Ding? Hij is bang. Hij voelt intense angst. Hij slaat om zich heen. Zoveel geesten die hem gek willen maken. Apuku op hem losgelaten. Wanneer niemand in de buurt is, slaat hij om zich heen want hij denkt dat er apuku zijn. Hij schreeuwt: 'Ga weg van hier, gwe fu dya! Laat mij met rust!' - en hij kijkt beschaamd rond of niemand hem heeft horen praten met zichzelf. 's Nachts slaapt hij met de as van wierook gebonden om zijn hoofd. Hij voelt dodelijke angst. Zijn dit de symptomen? Volgens Bugru houden demonen zich op in het gekkenhuis en soms zelfs in de nissen van de kathedraal. Nadat de wierooklucht ze heeft verdreven keren ze terug. Gewogen en te licht bevonden? Verwaande mulat. Portugese Jood

met de polsslag van neger. Proefkonijn. De angst voor de horden waarvoor je geen paarlen gooit. De grauwe horden die als eersten de stenen werpen en het brandhout aandragen. Gij zult u niet inlaten met de geesten des velds, brada nanga sisa: Deuteronomium 7:2. Broeder Bherpal probeert buurmans koe te krijgen in zijn watermeloenaanplant, zodat hij tenminste zeker is van zijn 'watermeloenenooft'. Hij roept de distriktpolitie en buurman moet schadevergoeding betalen. Buurman schijnt in zijn broek wanneer hij hoort hoeveel hij moet betalen. 'Beambte, na Bherpal broko na prikkeldraad mek' a kaw f' mi kon tap' en gron', schreeuwt hij in wanhoop. Maar de sluwe Bherpal heeft de prikkeldraadomrastering gebroken waar de palen zwak stonden en het draad erg verroest was. Bherpal kent al een heleboel trucjes. Hij zit in zijn kamer. De trance glijdt door zijn hoofd heen naar beneden, dan weer naar boven. Hij kan echter niet loslaten, de staat van tabula rasa niet hervinden. Hij hoort in de absolute stilte zichzelf denken en zijn gedachten verbrijzelen de stilte. Komen mensen! Vreemde, kille, koele atmosfeer (andere planeet misschien?); officier in onbekend uniform geeft hem identiteitskaartje om

hem te beschermen als een van hen; groot feest waar officier binnengaat begeleid door schone plaatselijke dame; zeker leiders van de natie (nu op aarde) op feest, ze lachen hem echter uit als hij ze waarschuwt; officier raakt verliefd op aardse dame die dit met opzet in de hand werkt, het gevaar voor haar volk kennend; andere officier lager in rang voor de poort / over / weet dat iets mis is met zijn baas binnen / over / schiet iedereen maar dood met klein laserpistool behalve hem door zijn I.D. kaartje / over / geeft hem briefje om voor chef te brengen / over / hij brengt briefje voor chef die beneden in laan met dame wandelt / over / chef raakt uit de magische betovering / over / komt bij zijn positieven / zegt dat hij bijna verloren was / loopt onmiddellijk weg / over / dame valt flauw - alles is verloren voor haar - hij blijft achter om haar in te fluisteren dat hij als lid van het ras zich nog steeds verbonden voelt - oppassen voor leider die voor hem weer terugkomt - hij draalt even met weggaan, ziet dat ze bij is en hem wenkt te komen - ze ligt nog op de grond en is nu in het zwart gekleed, zwarte handschoenen aan (hij wantrouwt haar zoals ze daar ligt en hem met haar vingers wenkt om te komen) - helaas, chef

komt ongeduldig weer door de poort naar binnen om hem te halen, hij moet mee. Arm zwart kindje, laat je haar toch niet zo lang groeien. Wij waarschuwen je, je wordt nu geschorst. En als je over een week terugkomt en je haar is niet gefatsoeneerd en geknipt dan krijg je ontslag! Je hebt met het publiek te doen, je behoort er fatsoenlijk uit te zien, verdorie! Ongewenst zwart kindje dat aan tafel zit met de wrede witte halfbroertjes. Zwart kindje dat het stijve, weerbarstige haar lang wil laten groeien als dat van zijn broertjes: resultaat, het haar steekt uit als stokjes boven zijn hoofd. Mama wie was mijn grootvader? Een witte man. En wie was mijn grootmoeder? Een half-witte vrouw. En wie was mijn overgrootvader? Dat was Piet Hein. Een man van middelbare leeftijd met een verweerd gezicht, een verlopen figuur, groet het jongetje met een verlegen, onzekere blik. De moeder trekt het kind met een onverwachte, haast spastische beweging naar zich toe. Haar gezicht is rood aangelopen. 'Kijk niet naar die man', sist ze tegen het kind en loopt in versneld tempo met fier opgeheven hoofd vol verachting door, het kind dicht tegen zich aan houdend. Vóór het Kirpalani-gebouw

aan de Maagdenstraat. De verlopen Portugese Jood Madrigues voelt het bloed naar zijn gezicht trekken. Hij voelt het kloppen van zijn hart. Hij voelt de pijn. De alcohol heeft hem totaal vergiftigd. Al die zwarte meisjes die hij heeft genaaid hebben hem totaal afgetapt. Maar hij staat nog steeds als het moet. Hij kent de kinderen die hij hier en daar heeft verwekt niet allemaal meer. Laat pater maar naar zijn moeder kruipen. Pater noch rabbijn kunnen Madrigues nog helpen. Trouwens, de eerste had hem zelf vernietigd en verdreven uit Portugal en Madeira. De vliegende Jood - de wandelende Hollander - de eeuwigdurende betovering. Madrigues heeft geraasd en getierd, hij heeft genaaid en verkracht. Die negermeiden. Niets naait zo lekker als een zwarte meid, hoe zwarter hoe beter. Hij staat bij Nassief met een flesje whiskey, verspilt whiskey in zijn kraag, strontdronken. Een kleine zwarte meid komt en omarmt hem. Hij fluistert haar iets in het oor en ze lachen beiden schaamteloos luid. Torarica in de machtige omstrengeling van de jungle. Madrigues kent al de winti's*. De watramama*, de apuku, de Maysa, de Kromanti, de ingi, the sweet smell of terror, the heart of darkness. Als hij goed dronken is,

krijgt hij zelf een winti en bijt hij een whiskey-glas aan stukken, waarbij enkele scherven worden opgepeuzeld. Politiefluit, bezeten meid op straat, 4 uur 's ochtends, de asema keren terug naar hun nest. Teach our philosophy the strength to reach above the navel, dear Mr. Walcott. De EBG heeft gewerkt, de RK, religietjes verrijzen als paddestoeltjes in de dagen der laatste heiligen, allemaal zieltjes winnen. Hij zit achter het stuur van een grote truck op weg naar God. Plotseling valt er een zware boom dwars over de weg; het volgende moment heeft de boom de vorm aangenomen van een enorme penis. Pas ontpakt: closetpotten, nieuwste uitvoering, met hogedrukcieter, compleet in de kleuren beige, olijfgroen, harvestgold, blauw, wit, wasbakken, jurist, gehuwd, zoekt woning, ongemeubileerd met drie slaapkamers, aanbiedingen tel 91758; overwegende dat dienstdoende agent heeft gehoord, dan wel vernomen en gezien of heeft opgevangen als duidelijk merkbaar teken oftewel geluid of gerucht en herkend ter ener zijde en opgemerkt, aangetekend als herkend hebbende, vonnis luidende enz. enz. Dadadadadada. Het oergrauw wordt geregenereerd, ijzer wordt door de tijden heen goud, de

steen der wijzen, de eerste Adam en de laatste Adam. --- Geheel verlaten zielelandschap. Hij staat daar verloren en alleen voor het wachthuisje. De machtige trein des doods komt aandaveren over de stalen rails. Met hels kabaal stopt de zware lokomotief voor hem: aan het stuur zit een angstaanjagende vrouw-demon met donkere trekken, het haar hoog opgekamd en het gezicht van ijzer. Zij kijkt vanaf haar zetel vernietigend neer op hem, klein menselijk wezen en zegt geen woord. Haar arrogante ogen duiden hem: kom je nou of kom je niet? Hij durft niet; zij en het machtige gevaarte boezemen hem vreselijke angst in. Zij keurt hem geen blik meer waardig, kijkt strak voor zich uit, grote robuuste vrouw met volle boezem en de zware reuzelokomotief trekt op in razende vaart.

Eindnoten:

- dyukafrekti - *vlechten in kroeshaar*
 banken - *tegenwerken*
 Maysa, de winti - *Geest van de aarde (vrouwelijke geest)*
 Apuku - *boosaardige bosgeest*
 gwe fu dya - *ga weg van hier*
 brada nanga sisa - *broeders en zusters*
 Beambte, na Bherpal broko na prikkeldraad mek' a kaw f' mi kon tap' en gron - *Beambte, Bherpal heeft zelf de prikkeldraadomrastering gebroken zodat mijn koe op zijn grond kon komen*
 Torarica - *De oude hoofdplaats van Suriname, gevestigd tegen het midden van de zeventiende eeuw door Engelsen en Joden langs de Pararivier. De latere uitgebreide vestiging der Joden aan de Jodensavanne langs de Surinamerivier werd vanwege vele factoren wederom op de settlers veroverd door het ongenaakbare oerwoud.*
- * winti - *geesten (ook: bezeten zijn)*
 - * De watramama - *De zeemeermin (watergeest)*
 - de Kromanti - *de meer verheven luchtgoden*
 - de ingi - *de bezetene die vloeiend een der Indiaanse talen praat*
 - asema - *vampier (boosaardige geest)*

13

*Death is the veil which
those who live call life*

John Milton

In de stille nacht, de stilte, verzoening, bloemen- en plantengeuren; er ligt dauw op de bladeren, het zonlicht wordt goud in ontwakende bloemen; een neger pagaait over het stille water van de Coropinakreek en op de markt verkopen marktvrouwen tajerblad en cassave. De nacht wordt stiller, het duizelt van kleuren in de lucht, een oceaan van steeds door elkaar stromende kleuren: de lucht is levend geworden, stroom-

versnelling, werveling, schoonheid, adembenemend, o God, wat ben je mooi. Hij ziet het violet-blauw rondwaren in de kamer. Het wil zijn blik ontsnappen, denkt dat hij haar ziet, Astrid, zijn 'nieuwe' Gids, maar zijn schouwend oog is nog niet zo ontwikkeld. Hij ziet alleen het blauw-violette waas en hij voelt haar liefde over zich. Hij voelt trillingen van hoge frekwentie. Zijn ogen worden vochtig en hij denkt aan de jongen die hij kende in het leger, die in dezelfde kamer sliep. Dat was toen ze met zijn vieren een kamer deelden. Overdag was hij vlijmscherp tegen al het barbarisme dat hij om zich heen zag maar op een nacht hoorde hij hem huilen. Het was donker in de kamer. Hij was verbaasd dat zo'n sterke persoonlijkheid, doelwit van verschillende van de typisch Amerikaanse 'have fist will fight' -figuren in het kampement, huilde. De twee middelmatigen die de kamer met hen deelden, waren gelukkig met verlof. Hoe zou hij anders zijn emoties de vrije loop kunnen laten. De jongen huilde, tot hij niets meer hoorde en zij beiden sliepen. De jongen is later priester geworden en gaf hem de lijst van meesterwerken die hij allemaal móest lezen.

Hij weet dat er voor hem gezorgd wordt. Over

één zondaar is er meer vreugde. Het blauw zorgt voor hem, Astrid. Wanneer hij zijn ziel door eigen fouten weer verschroeit, dan heelt zij, Astrid, de wonden. Hij voelt de intensiteit van de lucht om zich heen. Hij schrikt als haast zichtbare lucht naast hem terugdeinst wanneer hij opeens opstaat van de stoel. Wordt hij gewogen en zal hij te licht bevonden worden?

De heilige dood die onze grootste vriend is, de bijzondere Initiatie. De dood die 's nachts rondwaart. Hij glimlacht er tegen. Uw wil geschiede op aarde zowel als in de hemel. Ze zijn bang voor je, o dood. De dood die voor hem kwam, verwacht zulk een reactie niet; lacht verlegen tegen hem, weet zich geen houding te geven.

Er is een geweldige suizing in zijn bloed en vezels. Hij zwelt, stijgt, wordt klein als een mier, verspreidt zich in de ruimte, ziet kleuren rondwervelen als wind, wordt de Niagarawaterval die in de oneindige ruimte tuimelt.

Hij is nu de oude man met het spierwitte haar die daar opgebaard ligt, doodstil, een vredige glimlach op het oude gezicht. Zijn geliefden, waaronder Margo, nu ook grijs geworden, staan bij het lijk te huilen; ook enkele vrienden die hij

van nabij kende. Hij heeft de neiging naar ze toe te lopen en ze te zeggen dat alles in orde is, dat ze geen enkele reden hebben om te huilen, maar hij weet dat het vruchteloos is.

Als hij wil lopen is hij bij ze op hetzelfde moment. Hij raakt een zoon aan en zijn handen glijden door de schouders naar beneden zonder iets te raken. Sublieme scheiding van twee werelden. Over ongeveer zes weken zal de grote zuiging komen en de grote Initiatie. Dan zal hij definitief kosmisch gebied worden binnengeleid, zijn nieuwe werk- en leefterrein.

Zijn zonden zijn geplaatst op een weegschaal, op de andere schaal liggen de goede werken en daden. Hij zoekt naarstig naar de vleselijke zonden waar pater Jansen steeds op hamerde toen hij nog in de schoolbanken van de St. Michael-school zat, maar hij kan ze nergens vinden. In vrijwel al de weegschalen van de andere zielen die ook de Initiatie ondergaan, ziet hij slechts: overdaad, genotsoverdrijving. Grote zonden liggen er in de kolossale schalen: misbruik maken van andere zielen, van primitieve zielen, en hun natuur en vrijheid aantasten voor persoonlijke doeleinden of in naam van dit of dat; valse ideeën creëren in de zielen der mensen in naam

van dit of dat; zelfgenoegzame domheid en onwetendheid; de zielen weerhouden van juist materieel genot; gebrek aan moed om tegen zelfgenoegzaamheid en blind egoïsme te vechten. Dan ziet hij drie kolossale zonden liggen in de weegschaal van een broeder vlakbij: anderen scheppen naar jouw beeld en gelijkenis, alle hoop van de ziel op geluk plaatsen in materie en daarnaast nog een kolossale: misplaatste trots. Er zijn nog andere zonden zoals preokkupatie met het lichaam alleen, waardoor de harmonie tussen lichaam en ziel verbroken wordt; maar ook te veel, voorbarige of verkeerde en fanatieke preokkupatie met de ziel waardoor het lichaam verwaarloosd wordt. Verder zonden zoals afgunst, diefstal, jaloezie, luiheid.

Uit de vele goede werken en daden ziet hij enkele grote uitsteken: eenvoud, begrip en verdraagzaamheid voor zaken die je vreemd zijn en die je niet begrijpt; matiging; jezelf proberen te zijn onder alle omstandigheden; zoeken naar meer dan alleen materie; weigeren uit angst te zwijgen, mededogen en barmhartigheid tegenover arm, maar ook tegenover rijk. Dan nog wat kleinere zoals schenken van een deel van hetgeen gij in overvloed hebt aan anderen, rechtmatig ge-

nieten van hetgeen gij op eerlijke wijze hebt verworven hier op aarde, niet op legaal-sluwe wijze maar op waarlijk eerlijke wijze.

Hij staat perpleks. Hij weet niet hoe hij het heeft. Hij snapt er niets van. En wanneer een van de engelen die hier voor de organisatie zorgen bij hem langsgaat, wenkt hij hem. De engel heeft het druk en vraagt hem om snel te zijn. Er zijn heel wat zielen die hij vandaag moet afhandelen. Hij lijkt precies op een Surinamer die hij kende.

‘Y' na Srananman?’, vraagt hij hem.

‘Ja’, zegt deze, nauwelijks verbaasd dat hij Sranan praat.

‘Mi tu, man’, roept hij vol blijdschap uit, maar zijn lach besterft op zijn gezicht, want de engel is nog steeds even ongeïnteresseerd en begint hem zelfs geïrriteerd aan te kijken.

‘San y' wani, du esesi, yongu, nationaliteiten zijn hier onbelangrijk, haast je!’

I ben kan abi p'kin moro pasensi, denkt hij, maar hij zegt: ‘Yere brada, ik heb allerlei zonden begaan op aarde’, hij merkt hoe ongeduldig de engel wordt, ‘ik heb geslachtsgemeenschap gehad...’ De engel laat hem niet eens uitspreken, ongeduldig roept hij uit: ‘Geslachtsgemeenschap? Yongu no lul yèrè, waarover heb je het

in hemelsnaam?’ En hij verdwijnt voor zijn totaal verbaasde ogen. Hij geeft het maar op, ze willen niet luisteren, deze astrale wezens hier.

Hij voelt zich zalig met zijn nieuw lichaam en is er helemaal aan gaan wennen. Al de wetten van de materie die hem vastketenden, zijn van hem afgevallen. Hij voelt de pijn en de spanning niet meer die hij vaak in zijn voorhoofd kreeg. Hij maakt zich niet meer bezorgd over grond of huis kopen, hij hoeft gelukkig niet meer toe te geven aan deze ogenschijnlijk onschuldige verleiding der materie, eten genaamd, noch aan de hieruit voortvloeiende functies van het zwakke lichaam. De kranten en de Wall Street-index interesseren hem hoegenaamd geen zier meer. De mooie auto's die hij eens had willen hebben, daar zweeft hij over, hij zit in ze en naast de chauffeur, zit op zijn plaats, houdt het stuur vast, maar het is allemaal een spelletje. Hij verplaatst zich in flitsen naar kennissen en familieleden. Zij hebben allemaal zorgen, ze zijn allemaal geabsorbeerd door hun problemen. Iedereen is grimmig, iedereen wil een auto en een nieuwe kleurentelevisie en iedereen wil naar Miami gaan met vakantie. Wel ziet hij kinderen lachen en spelen. Al

de leuke plaatsen waar hij ooit eens naar toe had willen gaan, bezoekt hij. Zo gauw hij aan de grote reservaten van Afrika denkt, is hij er en hij probeert met de leeuwen te spelen maar het gaat gauw vervelen. Hij bezoekt de Kilimanjaro en het Victoriameer. Hij blijft een poos in Thailand en in London. Proberen te lopen heeft hij al afgeleerd en contact proberen te maken met gewone stervelingen heeft ook geen zin meer. Hij zweeft voor de lol naast het SLM-vliegtuig dat naar Nickerie vliegt en ziet beneden zich wegen, huizen, bomen en rivieren, net speelgoeddingetjes. Zijn vriend Wallie uit Nickerie zit in het vliegtuig. Hij zweeft dicht bij hem. Wallie glimlacht vaag in de knusse stoel. Veel zielen van overledenen ontmoet hij, geesten ontmoet hij, engelen ontmoet hij. Schone wezens zijn deze. Zij stralen licht uit van hoge vibratie dat soms wit is, soms blauw tot violet. Hij converseert veel met zielen die ook pas het aardse hebben verlaten. Soms krijgt hij vreemde visioenen en vangt hij fragmenten op van zeer schone muziek. De zielen die er langer zijn vertellen hem dat deze fragmenten indrukken zijn die zij opvangen van diep voorbij het grensgebied, uit een der binnenste cirkels.

De muziek lijkt op muziek van Bach, dan op die van Schubert of Tsjaikowski, hij weet het niet zeker. Indrukken van kleuren heeft hij bijwijlen, ook van de sferen die meer naar het Centrum toe gelegen zijn, het Centrum van de grote, concentrische cirkels, de bloemblaadjes van de Kosmische Roos. De kleuren die hij zo af en toe ziet zijn van een intensiteit en subtiële schoonheid zoals hij alleen bij de grootste kunstschilders heeft gezien - en gevoeld. Heel wat paartjes ziet hij vrijen, in huis en elders. Overal zijn ze bezig te paren en hij zweeft naar ze om te kijken en ziet hoe schoon de paringsdaad kan zijn. Maar ook seks boeit hem al niet meer.

Als je in deze sfeer nog geen controle over jezelf hebt, kan je plotseling ergens zijn zonder dat je er had willen zijn. Net als een kind dat leert lopen, leer je hier ook veel in het begin. Plotseling kan je in iemands huis zijn of je kan middenin een vergadering van zakenlieden staan of tussen een groep mensen op een plein. Je hoeft maar aan iets te denken of het gebeurt, net bewust dromen. Perverse zielen gaan er speciaal op uit om pervers te zijn, maar ook zij krijgen er na een tijd genoeg van. Alkoholisten proberen tevergeefs in bars alcohol te drinken.

Tevergeefs grijpen ze naar de glazen en tevergeefs proberen ze met de lol mee te doen. Zielen van het kwaad hangen bij hun aardse kompagnons rond en proberen deze aan één stuk door in te fluisteren. Alleen de demonen hebben hier werkelijk succes mee. Elke boom die zijn wortels niet diep in de Geest heeft zitten, wordt op den duur door deze demonen ontworteld. Hij begrijpt des te beter de supreme wijsheid de twee werelden absoluut gescheiden te houden.

Een keertje komt hij, ook weer zo plotseling, terecht in een nis waar demonen vertoeven. Hij staat als verlamd van schrik om de monsterlijke tronies die dreigend op hem af komen en boven hem zweven. Hij prevelt het Woord, een onzichtbare cirkel is eensklaps om hem heen en ze deinzen allemaal met afschuwelijke kreten terug. Ze wenken hem en smeken hem weg te gaan. Plotseling is hij weer weg en in het huis van een vreemde familie. Hij heeft nog niet genoeg controle over zijn besturingsmechanisme.

Hij is nu wat meer ervaren en probeert zoveel mogelijk positieve trillingen te creëren en de stroom van gedachten onder controle te houden. Plots ziet hij de leraar van de avondop-

leiding, het is nacht, de man zit in zijn studeerkamer. Even willen de diepe gevoelens van antipathie voor de kleine ziel weer in hem opwellen, maar hij beheerst zich. Ach, als al deze zielen die daar op aarde ronddwalen, boven zichzelf, ver boven zichzelf konden uitstijgen en de verhoudingen zuiverder zien, het absurde, het tijdelijke van alles. Helaas, ze zullen nooit de kans krijgen, de beproevingen zouden hierdoor hun waarde verliezen. Wij en onze materie. Er is nog nooit groter nep geweest: deze Goddelijke Komedie.

Er zijn goede mensen in dit kleine land. Hij heeft ze aanschouwd vanuit zijn onzichtbare positie. Er zijn duistere maar ook veel positieve krachten. De positieve krachten werken samen om iets te maken van dit mooie land. Hij geeft ze allemaal zijn zegen. Zij zullen de heksenkring overkomen. De Hindoestanen die opgehaald in Calcutta nu artsen, juristen, handelaren, monteurs, landbouwers en fabrieksarbeiders zijn. De negers die als slaven aankwamen, geroofde zonen en dochters van het wilde, woeste en vrije Afrika, en die nu ook in alle posities zitten, van straatwerker tot Minister-President. De negerarbeiders hebben het oude Paramaribo gebouwd,

de talentvolle negerambachtslieden. De Aziaten die met hun burikikar het land hebben helpen opbouwen. Ergens in het land behoort een standbeeld te zijn van de burikikar met ezel. De Javanen die het volk samen met de Hindoestanen voorzien van de meeste voedingsgewassen. De Chinezen, Joden, Boeren, Libanezen, Indianen en Bosnegers hebben allemaal hun functie. Zijn land is arm, maar tegelijk rijk.

Dan komt de tijd van voorbereiding. Dezelfde twee engelen die over hem waakten in zijn aardse bestaan, begeleiden en onderwijzen hem nu. Zijn gedachten moeten verheven zijn; hij mag niet meer denken aan allerlei aardse problemen. Hij moet leren loslaten. Het is niet zijn zorg wat er verder met de aarde gebeurt, er zijn andere krachten die daarvoor zorgen. Zij die blijven hunkeren naar het aardse, zullen voorlopig niet verder mogen: elke gedachte heeft hier potentiële macht. Het bewustzijn moet puur Gedachte zijn inplaats van een stroom van individuele gedachten. Deze periode van voorbereiding is eigenlijk precies dezelfde als de periode van vasten vóór grote initiaties op aarde. Er zijn zeker vergelijkingen met daar beneden. In deze hogere sferen zijn er ook de gradaties.

Ze zijn hier echter veel harmonischer, veel bewuster van de verborgen éénheid, en zij worden gedragen met inzicht.

De grote dag van de Initiatie is voor hem aangebroken. De twee engelen geleiden hem naar een tempel. Buiten de tempel is er geen enkele dimensie waar te nemen. De tempel is in de bouwstijl van de oude Egyptische tempels uit de Faraotijd: laag, zonder ramen, een kompakt geheel, wit, witter dan sneeuw. De uitstralingen van de engelen lijken intenser te zijn dan gewoonlijk. Alles rondom is pure stilte. Buiten de tempel is alles blauw, waar het oog ook reikt. Hij heeft nog nooit zulk blauw gezien. Soms lijkt het heel dicht bij te zijn en hem nauw te omsluiten en op andere momenten lijkt het oneindig ver weg en is het alsof hij in een duizelingwekkende leegte zweeft. De twee engelen hebben hem voorbereid, hij mag geen angst hebben wat er ook met hem gebeurt. Zij maken zich niet bezorgd, hij heeft al heel wat beproevingen en initiaties doorstaan. Een stralend wit gewaad is hem aangedaan voor de Initiatie en wit schoeisel. De deur van de tempel is van goud en boven de deur is er een gouden cirkel met twee gouden vleugels. Plot-

seling buldert een stem: ‘Wat zoekt gij pelgrim, wat zoekt gij bij de kosmische poort?’ Hij kan een impulsieve beweging van schrik nauwelijks onderdrukken. ‘Bewaker van de Heilige Poort, een ziel van het ondergrondse Dodendal vraagt nederig toestemming om binnen te mogen treden.’ Gelukkig dat een van de engelen dit antwoordt, want hij zou niet geweten hebben wat te zeggen. De zware gouden deuren gaan geluidloos open en absolute duisternis gaapt hem aan. Op dat moment zijn de engelen verdwenen en hij staat daar moederziel alleen. Terugkeren kan hij niet, er is geen weg terug. Dat zou bovendien alles voor hem bederven en zijn wachttijd wie weet hoe lang nog rekken voordat hem weer een nieuwe kans geboden wordt. En hij weet wat hem onderricht is: voor niets terugdeinzen, vertrouwen hebben tot het einde toe. Hij doet enkele aarzelende stappen naar binnen en blijft dan met gemengde gevoelens staan. De poort gaat tergend langzaam achter hem dicht, zó langzaam dat hij nog met een snelle beweging eruit kan zijn voordat hij sluit, maar hij blijft staan zoals hem onderwezen is tot de deur helemaal gesloten is en alles om hem heen zwarte duisternis wordt. Hij neemt een afwach-

tende houding aan; er gebeurt niets. Met zijn blik probeert hij de duisternis te doorboren maar het lukt hem niet, alles blijft donker en stil. Op een gegeven moment wordt de stilte zo ondraaglijk dat hij wenste dat hij zijn ademhaling nog had zodat hij die tenminste nog hoorde. Niets. Nog steeds niets. Als hij een aards lijf had zou hij nu overal zweten. Niets gebeurt en hij vraagt zich af of hij voetje voor voetje moet doorlopen of zich omkeren en schreeuwen en tegen de deur bonzen. Hij wenst weg te zijn en merkt nu pas dat het niet lukt. Hij zweeft zelfs niet meer. Hij moet lopen, gewoon lopen om zich voort te bewegen! Paniek wil uitbreken in zijn bewustzijn maar hij geeft die geen kans. Dit is de laatste nep en hij zal er doorheen komen, wat er ook gebeuren moge. Waarvoor is anders al zijn vroegere voorbereiding en inspanning geweest? Ik zeg het je toch, geen paniek, kalm blijven, kijk, er begint licht te komen. Warempel, langzaam begint de pikzwarte nacht over te gaan in heel vaag donker licht waarin hij nog vrijwel niets kan onderscheiden, maar hij kijkt vol verwachting rond om te zien of zijn ouders, Dupart, Wallie en andere bekenden er zullen zijn. Zij hadden het hem beloofd.

Vaag begint hij een grote vorm te onderscheiden, een eind voor zich uit naast andere grillige vormen. Terwijl het donkere licht lichter wordt, begint de grote vorm daar voor hem op de grond op een kolossaal dier te lijken. Nergens een spoor van mensen of van engelen, noch van de Aartsengel die hier toch moest zijn om zijn Initiatie te leiden. Nu ziet hij rotsen en kale begroeiing om zich heen en het kolossale dier dat hij eerst heel vaag zag liggen, blijkt een draak te zijn van schrikbarende afmetingen. De huid is ruw en bonkig met grote horens en scherpe kammen op de rug. De kop is afschuwelijk om te zien. Vuur komt uit de bek van het beest en de kleine ogen die hij liever dicht zag, gluren gemeen speels en vals naar hem. I k'ka, flitst het door hem heen met computersnelheid. Hij deinst enkele stappen achteruit en staat stil. Hij mag niet achteruit, hij mag niet terug, dat was hem uitdrukkelijk gezegd. Wat er ook gebeurt, niet achteruitgaan, geen angst hebben, allemaal beproevingen. Beproevingen mooi! Hij kan niet meer zweven, hij kan zich niet meer snel als de gedachte verplaatsen. Helemaal alleen staat hij hier nu met zo'n beest voor zich. Jezus, het beest gaat opstaan! Het gaat allemaal heel log.

Eerst het achterlijf, dan de ene voorpoot, dan de andere. Hij wil terugrennen, hij wil in een van de grotten rennen die hij links en rechts ziet maar hij mag niet wegrennen, hij moet blijven staan. De ogen van het monster schieten nu ook vuur en de bek, die wordt opengesperd met sissende, grommende geluiden, is afgrijselijk om te zien. Hij staat als aan de grond genageld. Nu pas ziet hij hoe kolossaal het beest in werkelijkheid is. Mijn hemel. Hij prevelt het Woord. Er gebeurt niets! Het beest doet een stap naar hem toe, dan nog een en nog een. Mijn God, hij mag niet achteruit, hij mag niet wegrennen naar de kleine grotten daar die zo veilig lijken. Opeens gebeurt er iets met hem dat als een wonder is. De gedachte flitst door hem heen - hij weet niet van waar de gedachte zo opeens komt - dat het vuur van het beest hem niets kan doen: hij heeft een astraal lichaam. Toch weifelt hij nog een onderdeel van een seconde: stel je voor dat het slechts een droom is dat hij reeds is overleden, neen, dat is te gek. Resoluut zet hij deze gedachte van zich af en onbevreesd staat hij daar en kijkt het beest recht in de ogen. Het monster stopt opeens in zijn beweging. Ha, zijn eerste triomf! Hij doet

een stap naar voren. Vooruit Henk, vooruit man, je bent onaantastbaar! Hij doet nog een stap naar voren en ziet de monsterlijke draak terugdeinzen. Het beest spert zijn bek open van vrees en de eens zo gemene, vurige ogen rollen als die van een paard in doodsangst. Hij doet nog meer stappen vooruit en het beest is tegen de rotswand gekomen en kan niet verder achteruit. Ziet hij het goed? De draak smelt weg in de ruimte, het monster wordt vaag en er is opeens niets meer van het beest te zien. Dacht hij het niet? Beproevingen, nep, allemaal nep, kosmische nep. Hij juicht van blijdschap dat hij erdoor is gekomen. Hij had zich bijna laten pakken. Hij springt daar in het grot- en rotslandschap rond, dol van vreugde, maar de ijzige stilte rondom en de vreemde echo's doen zijn stem gauw wegsterven en pijnlijk ervaart hij dat hij nog steeds daar alleen is met niets dan wilde rotsen en begroeiing om hem heen. Hij blijft staan en wacht af om te zien of er nog wat gebeuren zal. Niets, niemand, geen enkel geluid. In het bos hoorde je nog vogels en bosdiertjes, hier hoor je niets, totaal niets. Nergens heeft hij stilte stiller meegemaakt. Maar hij mag niet blijven staan, hij mag ook niet teruglopen, hij mag alleen vooruit.

Er schijnt een opening te zijn tussen twee rotsen daarboven, ietsje links voor hem uit. Iets dat op een weggetje lijkt. Langzaam, met behoedzame stappen loopt hij naar boven toe. Vermoeidheid kent hij niet en het kost hem weinig moeite om boven te komen. Het pad dat van beneden uit zo smal leek, blijkt, als hij dichterbij komt, toch nog drie à vier meter breed te zijn. Nog een laatste klim en hij staat tussen de twee rotsen. Wat ziet hij! Een woeste zee waarin allerlei vreemdsoortige monsters met meerdere koppen en met grote lelijke ogen rondzwemmen, en midden in het water een eiland met hoge rotsen. Overal zwemmen de hydra's behalve recht voor hem uit tot naar het eiland toe en hij begrijpt onmiddellijk dat hij daar doorheen zal moeten waden. Hij kijkt achter zich naar de weg terug en alle rotsen achter hem zijn verdwenen. Dezelfde woeste zee vol monsters ziet hij daar ook, maar kijk, er is een oneindig lang, smal bruggetje boven het water; de weg terug is dus niet helemaal afgesneden. Hou op verdorie, Jezus man, je mag hier niet vloeken. Hoe kan je nou zelfs aan teruggaan denken. God, hij leert het ook nooit. Opeens merkt hij dat het weggetje waarop hij staat smaller is geworden.

Neen, hij vergist zich niet, het is geen zinsbegoocheling. De twee zware rotsen bewegen langzaam naar hem toe en zullen hem platwalsen als hij niet vooruit of achteruit gaat. De angst der stervelingen wil zich weer van hem meester maken. De herinneringen aan het Doden dal zijn nog zo vers. Maar dan werkt de invloed van zijn leerschool weer: het flitst opnieuw door zijn bewustzijn dat niets hem kan raken, dat niets hem pijn kan doen of doden. Hij is niet meer in het rijk der stervelingen, zijn lichaam is geen lichaam van vlees. Hij staat onbevreesd en laat de grote rotsen dichterbij komen, maar op dat moment bewegen ze verschrikt terug en hernemen hun oude plaats. Hij stapt in het water. Hij is door zijn nieuwe sukses met de rotsen onbevreesder geworden dan ooit en zie, het water wijkt voor zijn voeten en een pad van wit marmer strekt zich voor hem uit. Zonder angst loopt hij door. Hij weet nu zeker dat niets hem zal overkomen en dat dit alles slechts beproeving is die bij de Initiatie hoort. Hij wil graag zijn ouders, Wallie, Arnie, Sjorie en de anderen ontmoeten, de mensen die hem eens zo dierbaar waren, maar hem vroegtijdig zijn ontvallen.

Hij is op het eiland met de hoge rotsen aan-

gekomen en kijkt achterom naar het water en naar de monsters. Weer is het landschap achter hem totaal veranderd. Een prachtig meer vol waterlelies, over welks oppervlakte witte en zwarte zwanen zich voortbewegen, strekt zich voor hem uit. Hij blijft geboeid naar dit schouwspel kijken en herinnert zich dat hij nergens mag talmen, maar steeds vooruit moet.

Hij loopt een dal in dat aan alle kanten begrensd is door hoge rotsen die hij vanaf de overkant al had gezien. Hij blijft middenin het dal staan en kijkt om zich heen. Als opeens een hevige aardbeving plaatsvindt, die de heuvels in tweeën doet splijten en enorme rotsen op hem doet afkomen, staat hij zonder angst. De grond wijkt onder zijn voeten en hij valt door de grond heen, duizend kilometer de diepte in. Alles wervelt, scheurt en breekt om hem heen. De vreemdste geluiden hoort hij. Het lijkt alsof hij in een vuurwerkfabriek staat die ontploft is. Hij valt steeds dieper en dieper en het kost hem nu werkelijk moeite om geen angst te tonen. Tot hij eindelijk in de afgrond der demonen terecht komt. De monsters die hem nu aangrijzen, zijn veel afzichtelijker dan de draak die hij heeft gezien, veel afzichtelijker dan de hydra's

in het water. Dit is het afgrijselijkste, het meest onbeschrijfelijke wat hij ervaart. Kleine gedrochten, grote monsters en reuzegedrochten zweven in het halfduister van de grot heen en weer, over hem, voor hem, achter hem! Grote, zwarte vleermuizen met afschuwelijke mensachtige gezichten, zwarte uilen en allerlei abnormaal uitgegroeide reuze-insekten vliegen met ze mee. Rood vuur vlamt uit hun bekken als ze die opendoen. Het meest ellendige is dat ze hem alleen maar aangrijzen zonder ook maar één geluid te maken. Alles is angstaanjagend stil. De val in de put is zo onverhoeds geweest, dat elk aards wezen bij het zien van zoiets afschuwelijks in zwijm zou vallen. Elk vertoon van angst kan nu levensgevaarlijk zijn. No frede Henk, nèks no de f frede, verzekert hij zichzelf. Hij is huiverig maar toch onbevreesd. Hij maakt weer net als bij de vorige beproevingen een stap vooruit. Al de gedrochten hangen of staan opeens op één plaats, enkele deinzen achteruit.

De volgende sekonde gebeurt er iets vreemds met hem. Hij heeft alle zeven beproevingen doorstaan en een ontzettende werveling neemt bezit van hem. Hij draait met de snelheid van het licht rond. Hij is vuur geworden, vonken spatten

rond hem. De draaiing wordt steeds sneller en hij wordt geleidelijk het middelpunt van een cirkel van vuur, statisch bewustzijn in het midden van de reinigende vuurbal. Langzaam neemt ook deze gewaarwording af en ontdekt hij dat hij op dezelfde plek staat waar hij de tempel was binnengetreten.

Maar zie hoe alles veranderd is nu. Zijn hart springt op van vreugde. Nu pas ziet hij de rijen vol met geesten, mensen die hij vroeger gekend heeft, allemaal in witte gewaden. Astrid staat vlakbij en glimlacht naar hem. Ze ziet er stralend gelukkig uit. Haar blik van ontmoeting is sereen. Hij heeft echter moeite zijn emoties te onderdrukken. Hij straalt heftige vibraties uit, maar hij weet zich toch te beheersen. Hij begrijpt dat hij rustig moet blijven staan waar hij is. Hij voelt met feilloze intuïtie dat al zijn krachten weer in hem zijn. Hij blijft naar Astrid kijken en kan zijn ogen nauwelijks van haar stralende gelaat afwenden. Serene muziek klinkt in de tempel. Allen die daar zitten hebben aura's om hun hoofden, stralende aura's van helder, zacht wit licht. De sfeer in de tempel is adembenemend en de trillingen die hij voelt zijn van zeer hoge vibratie. Allen ziet hij nu daar zitten: zijn vader

en moeder, Dupart, Wallie, Sjorie, ooms en tantes, oude onderwijzers, een oud-minister, een vriend-statenlid, oom Sjakie die met zijn karretje over de straat liep, het dienstmeisje van twee huizen verder, de ene legerkapitein uit Führbach die zo ontzettend goed was voor zijn soldaten en verschillende anderen. Hij ziet een paar mensen die hij kende in Puerto Rico. Verderop, meer naar het altaar toe dat in licht van goud baadt, zitten de engelen en de meesters. Ze zijn allemaal ter ere van zijn Inwijding gekomen. Verdient hij dit alles wel, vraagt hij zichzelf af en buigt nederig het hoofd. Hij durft nauwelijks naar ze te kijken. Uit zijn ooghoeken ziet hij vlak achter zich het goud van de poort glanzen. Hoe is het toch mogelijk, hij staat precies op dezelfde plaats! Waarschijnlijk hebben al de aanwezigen hier vanuit hun zetels zijn Initiatie gadeslagen. Hij vraagt zich weer af hoe zij dat allemaal toch wel doen.

Mijn hemel, gelukkig dat hij niet gefaald heeft, gelukkig dat hij niet teruggierend is. Alles zou hij bedorven hebben, hoe lang zou hij dan weer hebben moeten wachten? Waarschijnlijk zou de draak in een klein mannetje veranderd zijn en hem hard hebben uitgelachen

achter zijn rug. Hij zou zich perplex omkeren vanwege het menselijk geluid en het mannetje daar zien staan lachen. Mijn God wat zou hij zich schamen. Hij buigt het hoofd dieper en vraagt vergiffenis. In het midden van de tempel is de heilige driehoek geplaatst en daaromheen op elk punt een vlam zonder dat hij waar dan ook kaarsen ziet. Natuurlijk, hier bestaan geen kaarsen.

Vibraties van zeer grote intensiteit doortrillen het geheel van de tempel. De Aartsengel nadert, hij weet het. Iedereen die nu gezeten is, rijst op en buigt het hoofd. Hij weet niet wat te doen, hij weet niet of hij mag kijken naar de Aartsengel of dat hij zijn hoofd gebogen moet houden. Hij is zo benieuwd naar het Goddelijk wezen dat hij wel zijn hoofd buigt maar toch even gluurt naar het altaar. Hij ziet een groot licht van onbeschrijfelijke intensiteit neerdalen op het altaar. Aardse ogen zouden onmiddellijk verblind zijn. Zijn astrale ogen knipperen alleen maar hevig en hij buigt het hoofd diep en durft nauwelijks meer te kijken uit pure vrees. Hij vraagt zich af van waar de muziek komt. Zeer schoon zijn de klanken, mooier dan hij ze ooit eerder gehoord heeft.

‘Zet u neer’, hoort hij de heldere stem van de Aartsengel en hij ziet uit zijn ooghoeken de wezens vlakbij zich weer in hun zetels neerzetten. ‘Pelgrim uit het Dal der Doden, richt uw blik op mij en weest niet bevreesd want gij zijt voorspoedig door alle zeven beproevingen gegaan. Wij allen zijn er getuige van geweest en gij zijt het waard het Voorportaal van het Koninkrijk te mogen binnentreden.’ Hij heft zijn ogen bedeesd op en knippert weer hevig; het lijkt alsof zijn ogen tranen van het intense licht, maar dat is slechts verbeelding. Langzaam wennen ze en in het bovenaardse licht dat de vorm van een cirkel heeft, ziet hij een jonge man staan, een kleurling met knap gelaat. Het type dat je soms in het Caraïbisch Gebied tegenkomt en een versmelting is van de verschillende rassen. De glimlach op zijn gezicht is van de meest supreme eenvoud en zijn blik rust vol liefde op hem. Hij voelt dat dit Wezen de macht heeft sterren aan elkaar te binden en de gehele melkweg te doen bewegen. Dit is dus de Aartsengel over wie hij zoveel heeft horen praten, de schone jongeling. ‘Kom tot mij pelgrim zodat gij voor het laatst gezuiverd wordt van alles wat nog van het Dodendal is.’ Hij durft niet naar de Aartsengel toe

te lopen en nadert hem nederig, vol twijfel of dit alles wel waar is wat nu gebeurt. Dichter bij het Hemelse Wezen voelt hij de uitstraling sterker en als hij vlak bij hem is, durft hij niet verder gaan. De jongeling spreidt zijn armen liefdevol naar hem uit. ‘Kom nader pelgrim, wees niet bevreesd, heden zult gij het Koninkrijk binnentreden.’

Hij krijgt weer aardse gevoelens over zich en wil huilen van blijdschap en vreugde. Hij kan het allemaal nauwelijks verwerken. Hij schrijdt nederig naar het altaar en de Aartsengel neemt zijn beide handen in de zijne. Zijn heilige cirkel van licht omgeeft hem en er gebeuren dingen met hem die onbeschrijfelijk zijn. Een geweldige magnetische kracht vult hem en het licht dat hij zelf bezit, vloeit samen met het licht van Gods boodschapper. Hij baadt in het Goddelijke vuur van de Aartsengel en in Diens lichtende ogen ziet hij een glimp van God en van het Centrum van de Kosmos. Woorden kan hij niet meer vinden, woorden laten hem in de steek en hij valt terug, zweeft, wordt gevangen in ontzaglijke wervelingen, een suizeling hoort hij steeds in zijn oren, eindeloos lijkt de val, tot hij weer daar in het bed van

Araras ligt en verbaasd om zich heen kijkt. Margo ligt naast hem en slaapt. Kindje ligt tussen hen in. Dan ziet hij het violet-blauw rondzweven in de kamer en hij glimlacht.

San Juan, Puerto Rico, 5-1-1974

Eindnoten:

Y' na Srananman? - *Ben je Surinamer?*

Mi tu, man. - *Ik ook, man.*

San y' wani, du esesi, yongu - *Wat moet je, haast je wat*

I ben kan abi p'kin moro pasensi - *Nou zeg, je kon wat meer geduld opbrengen*

Yongu, no lul yèrè - *Jongen, lul toch niet*

burikikar - *ezelkar*

Boeren - *afstammelingen van Nederlandse kolonisten, meest landbouwers*

I k'ka - *Je bent de lul*

No frede Henk, nèks no de f' frede - *Wees niet bang Henk, er is niets om bang voor te zijn*